...ЮУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

...УРЯАД ҮНЭН

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 120 (11718)

1968 оной майн 24, пятница

сэн 2 мүнгэн

Зундаа үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү haaxын түлөө мүрысэе!

ҺАЙН ҮҮСХЭЛ

ҮРГЭН УУЖАМ тала дайда үнгын сэсэг набша, номин хүхэ ногоогоор хушагдаад, адууһа малай атарлан бэлшэжэ, һү шэмээ дэлбэрүүлхэ, арьбан далан, өөхэ мяхаяа зузааруулха зунай элдин һайхан саг тулажа ерэбэ.

Тиимэһээ Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой, Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад, малшад өөһэдынгөө арга боломжые һайса тооложо үзөөд, зунай бэлшээриин хаһые дүүрэнээр хэрэглэн, бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ, дүрбэ һара соо үнеэн бүриһөө 1000 килограммһаа бага бэшэ һү haaxa гэһэн социалис уялга абаад, республикынгаа бүхы һаалишадые мүрысөөндэ уряалһан байна.

Һайн һайхан үйлэ хэрэг жэгүүр далитай гэдэг ха юм. Тэдэнэй үүсхэл эдэбхи ажахынуудай һаалиин фермэ, гүүртэнүүдтэ бодотоор һайшаагдаха, үргэнөөр дэмжэгдэхэ, ехэ һүнэй түлөө мүрысөөндэ хэдэн зуугаад һаалишад, малшад шууд оролсохо байһаниинь лабтай. Юуб гэхэдэ, энэмнай алишье талаараа тон һайшаалтай, ехэхэн удха шанартайшье хэрэг ха юм. Республикын колхоз, совхоз бүхэн зунай бэлшээридэ малаа зүбөөр адуулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлээд, үнеэн бүриһөө мянган килограмм һү haaжа шадаа haa, бүхыдөө хэды ехэ һүн нэмэжэ абтаха гээшэб! Жэшээлхэдэ, республикын ажахынуудта мүнөө 92 мянга үлүүтэй үнеэд тоологдоно. Хэрбээ зунай һаранuудта тэдэнэй тус бүриһөө мянган килограмм һү haaбал, бүхыдөө 920 мянган центнер һүн абтаха болоно. Харин нёдондо энэ үе соо оройдоол 552 мянган центнер һүн абтаа гэхэ гү, али зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 600 гаран килограмм һүн haaгдаһан бэйгаа.

Мүнөө үнеэн бүхэнэй һү шэмые хэдэхэн һарын турша соо 1000 килограммаар дээшэлүүлхэ арга боломжо бии гү? Олонхи ажахынуудта бии. Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой, Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой һаалишад, малшад зунай сагта үнеэн бүриһөө мянган килограмм һү haaxa гэжэ социалис уялга абахадаа, өөһэдынгөө арга боломжо, ажахынгаа бодото байдалые һайса харалсажа, бүхы хүсэ шадал, эрмэлзэл оролдолгоёо гарган хүдэлхөөр бэеэ зэһээд лэ иимэ зорилго урдаа табяа бшуу. Эдэ ажахынуудай үнеэдынь бусад колхоз, совхозуудайхиһаа үлэмжэ һайн үүлтэрэй, һү ехэтэйшье бэшэ, жиирэйл үнеэд. Тингэбэшье бултадаа үнэн зүрхэнһөө оролдоод, бүхы хэрэгтэй юумыень хээд байгаал haa, энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадахабди гэжэ эрхирэгээрхин, харганаагаархин һайн ойлгоно.

Гансашье эдэ ажахынуудта бэшэ, республикын бусад колхоз, совхозуудта жэл бүри бэлшээриин үедэ сагаан эдеэ булаг шэнгеэр бурьялуулдаг шэдитэ гартай һаалишад олон ха юм. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын совхозой эрхим һаалишан Надежда Тадвашкина, мүн тэндэхи Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой бэрхэ һаалишан Владимир Гомбоев болон бусад урда жэлнүүдтэ үнеэн бүриһөө зундаа 1500—2000 шахуу литр һү haaдаг байгаа. Мухар-Шэбэрэй «Авангард» совхозой һаалишад Чимитсу Эрдынеева, Цырен-Дулма Улзытуева гэгшэд мүнөө жэлэй үнгэрһэн дүрбэ һара соо үнеэн бүриһөө мянга үлүүтэй литр һү haaгаад, зунай бэлшээриин үедэ үшөө 1200 литр һү заабол абахабди гэжэ мэдүүлнэ. Иимэ жэшээнүүдые дурдабал олон.

Гэхэтэй хамта хүхэ ногоо эдихэдээл үнеэдэй һүн зундөө нэмэшэхэ, энэ зорилго бэлэхэнээр дүүргэгдэшэхэ гэжэ һанаха болоо haa, буруу. Үүсхэл гаргаһан ажахынууд хээрын ногоондо найдаад, малаа миил бэлшээри руу туугаад һуухагүй, гараһан һүнэйнь зэргээр үнеэдтээ талха тариянай зүйл эһээжэ эдюулхэ юм. Мүн фермэ бүхэндөө обёос горох хоёрые холижо тариад, зунай ехэ халуунда ногооень сабшажа, нэмэлтэ тэжээл болгон үгэлсэхэ байна. Намаршаг тээ ногооной муудажа, үнеэдэй хожоржо эхилхэ үедэ һү шэмыень доошолуулхагүйн тула шэмэтэй тэжээл куузику эдюулхээр мүнөө тэрэнине тарижа байнхай. Тэрэшэлэн фермэнүүдэй зуһалангай гэр байра һайнаар түхеэрхэ, тэрэнние эртэнһээ бэлдэхэ, үнеэдые түхэреэн сүүдхэ соо адуулха, бэлшээреэ бодомжотойгоор хубаарилан, ходо һэлгүүлжэ, ногооень зүбөөр эдюулхэ, уһалууриинень һайнаар эмхидхэхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудта тэдэнэр ехэ анхарал хандуулна.

Эдэ бүгэдэ алишье талаараа зүб. Зунай сагта үнеэдые түхэреэн сүүдхэдэ хээрэ байлгажа адуулха, бэлшээриень зүбөөр хэрэглэхын хажуугаар үшөө фермэ, гүүртэ бүхэндэ хабар эртэ горох, обёос гэхэ мэтэ ургамалнуудые тариад, тэрэнээ зундаа сабшажа, малдаа ногоон зандань эдюулхэ гээшэ шухала. Июлиин тэн багаар шанга халуун болоходо үхэр мал ёһоор бэлшэдэггүй, һү шэмээ татадаг шуу. Эгээл энэ үедэ үдэртөө үнеэдые һарабша, сарай доро оруулжа, нэмэлтэ ногоон тэжээл эдюулхэдэ али тухай һайн бэ. Мүн фермэнүүдэй зуһалангай байрада һолоомо, талха тариянай зүйл гидролизно аргаар буйлуулха, эһээхэ түхеэрэлгэнүүдые заабол тодхожо, саг үргэлжэ хүдэлгэхэ ёһотой.

Бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү haaxa — энэ харюусалгатай ехэ зорилго нэн түрүүн һаалишад, мал адуулгашадай үнэн шударгы, оролдосото ажалай ашаар түйлагдаха байһаниинь элитэ. Тиимэһээ тэдэнэй дунда эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулха, социалис мүрысөө миил ёһо тэдыгээр бэшэ, харин аша үрэ гарахаар эмхидхэхын тула ажахынуудай партийна комитедүүд, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд нилээд ехэ оролдолго гаргаха зэргэтэй. Илангаяа фермэ, гүүртэ, һаалишан бүхэндэ үдэртөө, арбан хоногто, һара соо хэды шэнээн һү haaxaб гэжэ түсэб, даабаринень тодорхой һонороор табижа ойлгуулха хэрэгтэй. Мүрысөөнэй дүн хаһа сагтань гаргажа, үргэнөөр харуулха, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ байна. Түсэб, уялгаяа эрхимээр дүүргэһэн фермэ болон һаалишадые саг сагтань зүбөөр урмашуулха гээшэ баһал шиидхэхы удха шанартай.

Гэр байраһаа холо зуһаланда байһан һаалишад, малшадые эдеэ хоол, хүдэлмэриин хубсаһан, шухала хэрэглэлэй бараанһаа эхилээд, соёл гэгээрэлэй юумэнүүдээр гүйсэд хангаха шухала.

ЗОРИЛГОНЬ: 1000 ЛИТР

ЗАГАРАЙ. Эрхирэгэй совхозой Арбижалай гүүртын һаалишад энэ жэл хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ һү haaжа байна. Тэдэнэр нэгэдэхи кварталай түсэбэй ёһоор гүрэндэ 669 центнер һү тушааха байһан аад, энээнээ 675 центнертэ хүргөө. Эндэхи һаалишад апрель, май һаранuудта эрхимээр хүдэлбэ. Түсэб, уялгануудаа үлүүлэн дүүргэһэн һаалишад олон. Тэдэнэй тоодо Цыден-Долгор Жамсаева, Мария Цыденова, Валентина Дашиева, Димид Цымпилова, Дулмажаб Даржаева болон бусадые нэрлэжэ болоно. Эдэ һаалишад эрхим ажалайнгаа түлөө совхозой дирекци, партком болон хүдэлмэрилэгшэдэй шангуудта хүртэбэ.

Зунай зүлгэ ногоон сагай үедэ үнеэн бүриһөө 1000 литр һү haaxa гэжэ һаалишад шиидэнхэй.

Г. БАЗАРЖАПОВ.

...ОЁР ҺАРА ДҮҮРЭЭ, ХЭХЭ АЖАЛ ҮШӨӨ ЕХЭ

...САБШАЛАН ҺАЙЖАРУУЛХА ТАЛААР ...ЭГДЭҺЭН ХҮДЭЛМЭРИИН ДҮНГҮҮД

	Наг шэбхэ гарагдаа (мянган тонно)	Үтэг хэгдээ (га)	Минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа (га)	Модо шулуунһаа сэбэрлэгдээ (га)	Сабшалангай нюруу һайжаруулагдаа: Борнойлогдоо (га)	Дагнуул соологдоо (га)	Доноо болдогууд отологдоо (га)	Һөөг бургаһан отологдоо (га)	Сабшалан уһалагдаа: Һайжалай уһаар (га)	Уһа булэхэ түхеэрэлгээр (га)	Уһалууриин сеть һэргээгдээ (га)
	36	686	500	505	1625	120	352	153	2473	1190	1338
	24	248	1842	1685	1526	356	72	152	1662	241	6230
	60	1001	—	4030	1006	—	—	510	151	463	3152
	25	569	200	765	500	240	15	355	1400	—	4817
	35	301	—	4120	1628	—	114	—	150	90	671
	20	469	1155	1495	—	10	—	143	4726	9	6705
	0,3	10	800	1310	920	—	—	—	—	—	—
	40	389	—	—	60	185	109	196	1725	474	4203
	22	936	4460	7045	1766	930	—	46	4555	75	12362
...н	10	35	300	1076	—	1051	—	—	—	—	—
...рэй	40	770	2685	2648	2032	419	38	576	4986	140	11896
	46	1111	983	3339	518	—	213	438	1224	1150	5621
	29	1400	292	6060	200	503	304	249	—	—	—
	29	2000	1734	1245	1016	180	—	354	1962	—	5690
	32	305	55	1212	952	—	—	81	10945	—	7700

...колхоз, совхозуудта ...гаса дээшэлүүлхын ...һон эршэмтэй шанга хоёр һара дүүрэбэ. ...орходоо ажахынуу... ...рэ яһала ехэ ху... ...эхэ хэлэхэ ушартай. ...р һарада сагай ула... ...гүй, илангаяа ан... ...литай, хүйтэн бай... ...сабшалан һайжаруул... ...рда урдынхиһаа эм... ...шанартайгааршье ... ...үбэлдөө ехээр оро...һон саһан хайлажа, ехэ, бага гол горход үерлөөд, һабаһаа халяад, Хэжэнгын, Хоринн, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин болон бусад аймагуудта газарай хүрьһые уһан гэмтээжэ, энээнине усадхахын тула хүн зон, техникэ сабшалан дээрэхи гол ажалһаа һамшаагдаа, һаатуулагдаа.

Тингэбэшье олонхи ажахынууд энэ хоёр һарые үнгэргэхэ хэрэгтэ тон харюусалгатайгаар хандажа, сабшалан һайжаруулха тусхай оньһожоруулагдаһан бригада, отрядуудые эмхидхэһэн, тэдэндэ техникэ, зэмсэг, газар даалгажа үгэһэн, ажалай түлөөһэн тогтоогдоһон, эдэ бригада, отрядуудай хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдэһэн байна. Үнгэрһэн хоёр һарын туршада республика дотор сабшалан дээрэ 420 мянган тонно шэбхэ зөөгдөө, 8430 гектарта, тэрэ тоодо 6980 га уһалагдадаг газарта наг шэбхэ бүри ехээр гаргагдажа, үтэг хэгдээ. Ажахынууд өөһэдынгөө хүсөөр, мүн ондоо тээһээ хэрэглэгдэһэн машина, техникээр гурба мянга үлүүтэй гектарта бургааһа, боролжо сэбэрлээ, тэрэшэлэн хамтадаа 58,6 мянган га дээрэһээ модо шулуу, шорой шохой сэбэрлэжэ, хүбхэнгэй болоһон газарыень борнойлоһон, дисковани хэһэн, болдогыень хюһажа, газарай хүрьһэ һайжаруулһан байна.

Илангаяа Халюута гол шадархи сабшалан дээрэ бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Урда жэлнүүдтэ Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы эндэ 600 га намаг хатааһан байгаа. Мүнөө тэрэнэй 60 гектарта таримал хяаг ногоон таригдаад, ургасань һайнаар гаража байна. Сэлэнгын аймагта баһал горитой хүдэлмэри хэгдэбэ. Сабшалан дээрэ 45,7 тонно шэбхэ гаргагдаа, бүлүүр станцинуудаар 1100 гектар сабшалан уһалагдаад, 1030 га дээрэ шэбхэ ехээр гаргагдажа, үтэг хэгдээ юм. Мүн 814 га дээрэ аммиагай уһан оруулагдаа, 980 гектарта хуурай минеральна утэгжүүлгэ тараагдаһан байна.

Гэбэшье энэ аймагта сабшалангай хүрьһэ дээгүүрнь һайжаруулха — борнойлго, дисковани хэхэ хүдэлмэриин түсэб үшөөл хүсэд дүүргэгдэжэ шададгдаагүй. Илангаяа Ленинэй, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта, Сэлэнгын совхоздо сабшалан хорёолжо абаха хүдэлмэри ёһоор хэгдээгүй. Энээнһээ боложо, аймаг дотор бүхыдөө 84 километр утатай посхоод баригдаха аад, оройдоол 29 километр газарта хорёо баригдаһан байха юм.

Хориин аймагай Үдын совхоздо сабшалан һайжаруулха хоёр һара эмхитэйгээр үнгэрбэ. Эндэ бүхыдөө 12 мянган тонно шэбхэ гаргагдаа. Нүхэр Ендоновой хүтэлбэридэг тусхай оньһожоруулагдаһан отряд дүрбэн тракторaap саг үргэлжэ шэбхэ зөөжэ, Хаан-Жаргалангай уһалууриин һубаг ханаабуудые, хаалта боолтонуудые заһабарилжа, ехэнхи газараа борнойлжо дүүргээ.

Баргажанай аймагай Аргадын, Дэрээнэй совхозуудта сабшалан һайжаруулхаар хараалагдаһан гол хүдэлмэри дүүргэгдэбэшье, тэндэхи Ленинэй, XXII партсъездын, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд сабшалан дээрээ бииратай хүдэлмэри хээгүй. Газарай хүрьһэ дээгүүрнь һайжаруулха талаар юушье хээгүй шахуу. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо бии байһан гурбан бүлүүр станцинуудай нэгэнииньшье хүдэлгэгдөөгүй. Хяагтын аймагай «Родина» колхоз, Хүдэриин совхоз сабшалан дээрэ шэбхэ гаргаха, тэрэнние сэбэрлэхэ хүдэлмэриин түсэб дүүргээд, уһалууриияа жэгдэ һайнаар хэжэ байна. Харин тус аймагай «Заря» колхоз сабшалан дээрэ 2 мянган тонно шэбхэ гаргаха аад, оройдоол 400 тонно гаргаа.

Сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриин хоёр һарын дүүрээшье һаань, ажал зогсоогдохо ёһогүй. Түсэбөөр хараалагдаһан аад, дүүргэгдээгүй үлэһэн бүхы хүдэлмэриие ойрын үдэрнүүдтэ хүсэндэнь хүргэхэ, түгэсхэхэ шухала. Бүхы сабшалан һайн шанартайгаар уһалха гээшэ ажахынуудай мүнөөдэрэй гол зорилго болоно. Уһалагдадаг газар дээрэ үхэр мал бэлшээхэ ябадалые шангаар хорихо, аргатайл һаань ехэнхи сабшалан хорёолжо абаха хэрэгтэй. Ажахынуудые үбһэ ногооной өөһэдынь үрэһэтэй болгохын тула һайн ургасатай газарыень таһалжа, ногооень һайнаар ургуулха зорилгоор минеральна үтэгжүүлгэ нэмэлтэ тэжээл болгон оруулха ёһотой. Сабшалан нэгэ дахин уһалжа дүүрэһээр уһалууриин хаалта, һубаг ханаабуудые сэбэрлэхэ, заһаха шухала.

Июнь соо манай эндэ хаа хаанагүй ган гасуур болохоор хүлеэгдэжэ байһан дээрэһээнь ажахынуудта бии байгаа бүлүүр станцинуудые дары хүдэлгэхэ, сабшалан, тариянайшье газар шадаал haa һайса уһалха болоно. Майн 15-най мэдээгээр бүхы 149 бүлүүр станцинуудай оройдоол 70-ниинь хүдэлгэгдэжэ байгаа. Зэдын аймагта—15, Бэшүүртэ—10, Сэлэнгэдэ—10, Улаан-Үдын аймагта 7 тиимэ станци миин байна. Мүн Улаан-Үдын, Хориин, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй болон бусад аймагуудай зарим ажахынуудта сабшалан дээрэ хүдэлхөөр эмхидхэгдэһэн отряд, бригадануудынь хоёр һарын дүүрэхэлээр тараагдашоо.

Иигэжэ яашье болохогүй. Тиимэ отряд, бригадануудые яажашье һаань үлөөхэ, саг үргэлжэ хүдэлгэхэ, ямар нэгэн шалтагаанаар эмхидхэгдээгүй байгаа һаань, тэдэнние шэнээр бии болгохо гээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, үйлэдбэриин управленинүүдэй гол зорилго болоно.

...ЯР ЁҺОЛОЛОЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

...енто мяхакомбинадай ...бан жэлэй ...болзорһоонь ...э гэһэн мү...сөөд, ажал...үйлана.

...тээн гарга... кварталай ...1 процент ...даабариһаа ...онно мяхан, ...ланха кон... ...доо зүйлэй ...лэдбэрилэг... ...жэлэй энэ ...сасуулхада ...лэдбэрилгэ 11 про...болоһон байна. Ажа...4,3 процентээр дээ...

...үрүүшын кварталай ...Россин Федерациин ...тинуудай дундаһаа ...ФСР-эй Министрнүү... ВЦСПС-эй дамжуул...туг, 1-дэхи мүнгэн ...һон юм.

...аан туг барюулгын ...ёһололой оршон бай...эгдэбэ. Профсоюзай ...рүүлэгшэ А. П. Них...тажэ, мяханай про... ...министерствын главна управлениин начальник **А. М. Суворовто** үгэ үгэбэ. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат ... министерствын 439 предприятинүүдай дундаһаа шалгаржа гараа гэжэ нүхэр Суворов тэмдэглээ. Һүр жабхаланта хүгжэм зэдэлнэ. Нүхэр Суворов дамжуулгын Улаан тугые комбинадай директор **А. С. Горобецтэ** барюулаа.

Александр Семенович Горобец Улаан туг абаха зуураа, харюугай үгэ хэлээ. Улаан тугаа гартаа бүхөөр барижа ябахын тула хүсэ шадалаа гаргаха гэжэ коллективэй үмэнэһөө тэрэ мэдүүлээ.

Мал үүсэлэлгын цехэй түрүү хүдэлмэришэн **Н. Емельянова**, колбаса хэдэг заводой мастер **Р. Мазаева**, консервын заводой хүдэлмэришэн **Г. Меринова** митинг дээрэ үгэ хэлээ. Партиин обкомой секретарь **К. М. Продайвода** үндэр шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан комбинадай коллективые амаршалһан байна.

Н. ЕФИМОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай коллективтэ Улаан туг барюулгын митинг.

Авторай фото.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭДЭГ ХҮН

Ново-Сретенскэ һууринай үйлсөөр үндэр бэетэй хүн алхална. Тэрэ һая оёгдоһон шэнэ костюм, украин самса үмдэнхэй. Тэрэнэй урдаһаа ерэһэн хүн доро дохижо мэндэшэлнэ. Энэ хүн сэрэгэй хүнэй малгайн маягаар оёгдоһон фуражкаяа абажа, хүнүүдые мэндэшэлнэ.

Марк Гурьянович Ткачёвые Бэшүүрэй совхозой хоёрдохи отделенидэ бага ехэгүй хүндэлдэг юм. Энэ хүмнай айл аймаг соогоо эрхим ажалаараа суурханхай. Марк Гурьянович хоёрдохи жэлээ аймагайнгаа луговодуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илан гараа. Тэрэ ойн баярай жэлдэ даажа абаһан сабшалангһаа гектарай 40,8 центнер ургаса абаа. Энэнэйнгээ түлөө луговод КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Аймагай чемпион энэ жэл 180 гектар сабшалан даажа абаа. Тэрэ 40 гектар газарһаа гектарай 45 центнер, бүхы сабшалангһаа гектарай дунда зэргээр 20 центнер ургаса хуряаха гэжэ шиидэнхэй. Луговод энэ уялгаяа амжалтатай бэелүүлхэл байха.

Мүнөө Марк Гурьянович сабшалангаа уһалаад, үтэгжүүлээд байна. Тэрэнэй 60 гектар сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Луговод 35 гектар сабшалангаа модо шулууһаа сэбэрлэһэн байна.

И. ТКАЧЕВ

...онин

ПРОФСОЮЗУУД БА АЖАЛШАДАИ ЗУНАЙ АМАРАЛТА

ВЦСПС-эй ПЛЕНУМҺЭЭ

...льна Союзай ...нтральна Со...зүблэхэ зүй...ын асуудалые ...унай амарал... талаар проф...үүлхэ зорил... ...үбшэн хэлсээ. ... аяншалгын ...портын түхеэ... ...улам олошо... ...болбосон бол... ...фсоюзууд ехэ ... үгэ хэлэгшэд

...орт болон са... бариха, бүри ...ко, шэнэдхэн ...тэ 175 мил...хэ гү, али нё... 17 миллион ...мүнгэн таби... ...союзуудай са...нсионадууд, ...үүд мүнөө ...он хүнүүдые ...ха түсэбтэй. ...ойхиһоо 350 олон болоно.

..., амаралтын ...делидэ орол... ...н профсоюз... ...үмэнэ шэнэ ...бигдаа. Ку...лбэрилхэ со...гулгын газар... ...рай амаралта ...дэнь мүнөө ... үдэрнүүдтэ ... амарха ёһо...

Туризмые саашадань хүгжөөлгын асуудалнуудта пленум ехэ анхарал хандуулаа. Туризм эмхидхэхэ профсоюзна соведүүд 1968 ондо 26 миллион үлүүтэй хүнүүдые хангахаар хараална. Аяншалха дуратайшуулда зорюулан аяншалгын 500 гаран бааза, гостиница, кемпингнүүд бэлдэгдээ.

Пленумдэ хабаадагшад ажалшадай амаралта эмхидхэлгын талаар дутуу дундануудайшье бии байһые тэмдэглэбэ.

«Ажалшадай зунай амаралта эмхидхэлгын талаар профсоюзуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» тусхай тогтоол пленум батлан абаа.

* * *

Гүрэнэй социальна страхованиин талаар профсоюзуудай ябуулдаг хүдэлмэри һайжаруулха тухайда ВЦСПС-эй секретарь С. А. Шалаев пленум дээрэ элидхэл хэбэ. Манай орон доторхи социальна страховани саг үргэлжэ хүгжөөгдэнэ, совет хүнүүдэй ажабайдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ бүри ехэ удха шанартай боложо байна гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ. Һүүлэй арбан жэлэй турша соо социальна страхованиин хэрэглэмжэдэ зорюулан гүрэнэй зүгһөө гаргашалагдадаг мүнгэнэй хэмжээн хоёр дахин ехэ болоо. 1968 ондо 14 миллиард шахуу түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдана. Ажалай хүсэ саг зуура абахаяа болигшодто үгтэдэг туһаламжын хэмжээе нэмээһэн, зарим ажалшадай абадаг пенсиин талаар шэнэ хүнгэлэлтэнүүдые бии болгоһон ушар ажалшадай байдалые улам һайжаруулха гэжэ Коммунис партиин хододоо оролдодог байһанай шэнэ гэршэ болоно.

* * *

Гүрэнэй социальна страхованиин талаар хэгдэдэг хүдэлмэри совет профсоюзуудай бүхы ажал ябуулгада хабаатай шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Энэ шухала хэрэгтэ профсоюзуудай үүргые бүри ехэ болгохо гэһэн ВЦСПС-эй дурадхалые Советскэ правительство һайшааһан байна. Соцстрахай бюджедэй элдэб статьянуудаар (пенсиһээ бэшээр) бүхы һомололгонуудые 1969 онһоо хойшо өөһэдөө хубааха эрхэ, тэрэшэлэн хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай саг зуура ажалай хүсэ абахаяа болиһонһоо уламжалан алмагдаһан мүнгые профилактическа, элүүржүүлгын хэрэг һайжаруулгада зорюулха эрхэ профсоюзуудта олгогдоо гэжэ С. А. Шалаев тэмдэглээ.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн болоод, зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар тогтоол баталан абтаа.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ А. Н. Шелепин майн 22-то ВЦСПС-эй пленум дээрэ үгэ хэлээ.

ВЦСПС-эй ажал хүдэлмэридэ ВЦСПС-эй гэшүүд болон кандидадуудые бүри эдэбхитэйгээр элсүүлхын тула, ВЦСПС-эй гэшүүд болон кандидадуудһаа бүридүүлэн: ниитын ба экономическа хүдэлмэриин; гүрэнэй социальна страхованиин; хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажалые сахин хамгаалгын; соёлой-ниитын ба физкультурна хүдэлмэриин комиссинууд эмхидхэгдээ. ВЦСПС-эй комиссинууд тухай дүрим баталхыень ВЦСПС-эй Президиумдэ пленум даалгаба.

Тэрэшэлэн эмхидхэлэй асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Тингээд ВЦСПС-эй пленум дүүрэбэ.

ДҮРБЭДЭХИ ТУСХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН ДҮҮРЭБЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын ба Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэнэрэй дүрбэдэхи тусхай хөөрэлдөөн майн 22-то дүүрээ. Энэнь гурбан час соо үргэлжэлһэн байна.

Удаадахи уулзалга майн 27-ной понедельнигтэ болохоор хараалагдана.

Чехословакиин Социалис Республикада Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй делегациин ошоод ерэһэн тухай

Оборонын министр, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко түрүүтэй ССР Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй делегаци ЧССР-эй Национальна оборонын министр, генерал-полковник, инженер М. Дзурай уряалаар ЧССР ошоод, тэндэ майн 17-һоо 22 хүрэтэр байгаа. Тус делегацида Совет Армиин, Далайн Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлениин начальник, армиин генерал А. А. Епишев, Советскэ Союзай маршал П. К. Кошевой, генерал-полковник Н. В. Огарков, генерал-полковник В. З. Бисярин гэгшэд ороһон байна. Энэ айлшалалга аха дүү хоёр армиин хоорондохи саг үргэлжын харилсаа холбооной оршом соо бэелүүлэгдээ.

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй делегаци хоёр армидахи байдал тухай харилсан хөөрэлдэхын, сэрэгэй байгуулалтын зарим асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэхын тула ЧССР-тэ ошоһон юм.

Национальна оборонын министр Чехословакиин Арадай армиин шэнэ командованитай совет делегациие танилсуулаа. Тиихэтээ хамта Чехословакиин Арадай армиие байгуулгын тон шухала асуудалнуудаар. Национальна оборонын министерствын ажал ябуулгын программын талаар гаргагдаха шиидхэбэри тухай совет түлөөлэгшэдтэ мэдээсээ. Энээнтэй дашарамдуулан, Национальна оборонын министр хэдэ хэдэн асуудалнуудые СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй делегацитай зүбшэлһэн, эдэ асуудалнуудые Совет Арми дотор шиидхэлгын дүй дүршэлтэй танилсаһан байна.

Совет делегаци Совет Армиин байгуулалтада хабаатай асуудалнууд тухай, энэ жэлэй һуралсал тухай, партийно-политическэ хүдэлмэриин талаар бэелүүлэгдэхэеэ байгаа хэмжээ ябуулганууд тухай Чехословакиин Арадай армиин командованида мэдээсээ.

Оборонын министрнүүдэй хөөрэлдөөнүүд сэрэгэй бэлэдхэлэй ба харилсаа холбооной бүхы гол асуудалнуудаар аха дүү арминуудай бата нэгэдэлтэй байһые гэршэлбэ. Совет Армиин, Чехословакиин Арадай армиин хани барисаае саашадань хүгжөөхэ, Варшавска договорой оршом соо холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа.

Совет делегациин ЧССР-тэ байха үедэнь республикын Президент нүхэр Людвик Свобода, КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Александр Дубчек, Правительствын Түрүүлэгшэ нүхэр Олдржих Черник гэгшэд уулзаһан байна.

(ТАСС).

ХҮДӨӨ АЖАХЫДА ХИМИ ТУҺАЛНА

ЛЕНИНГРАД. Невскэ химиин заводой коллектив байгша оной нэгэдэхи кварталда түсэбһөө гадуур 4 мянган тонно суперфосфат гаргаа. Предприяти энэ үнэтэй үтэгжүүлгые һара бүри 60 мянган тонно хүрэтэр гаргана.

ТАСС-ай фото.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

БАГША, ПРОПАГАНДИСТ, ХҮДӨӨ БЭШЭГШЭ

1930 он... Тэрэ үедэ манай оронoй хүдөө нютагуудта хамтын ажахынууд һаял бии боложо байгаа һэн. Тиихэдэ тэндэ эрдэмтэй хүнүүд үсөөн байһан. Эгээл энэ үедэ һая 18 наһа хүрэжэ ябаһан Цыбен Сагалеев Улаан-Үдын багшанарай техникум дүүргээд, Шэтын областиин Арахли нютагта багшалхаяа ерээ бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо аяар 38 жэл үнгэрбэ. Гушан найман жэл... Хүнэй наһан дээрэ абажа харахада энэмнай богони саг бэшэ даа. Энэ бүхы гушан найман жэл соо Цыбен Цыбикович таһалгаряагүйгөөр залуу үетэнние хүмүүжүүлхэ арюун һайхан харгы замаар урагшаа дабшан ябаа. Энэ саг соо үхибүүдые хүмүүжүүлхэ, эрдэм номдо һургаха талаар баян дүй дүршэлтэй болоо. Түрүүшын жэлнүүдтэ багшаар хүдэлһэнөө һанан һанан, Цыбен Цыбикович иигэжэ хөөрэнэ:

— Хүндэхэн лэ саг байһан юм. Хүдөө нютагуудта эрдэмтэй хүнүүд хомор байха. Үхибүүдые һургуулида оруулхын тула аба, эжынэртэйнь нэгэнтэ бэшэ хөөрэлдэхэ ушарнуудшье гараха. Ганса багшынгаа ажал хараад ябахагүйш. Хамтын ажал юугээрээ илгаатайб, үмсынхиһөө юугээрээ һайн бэ гэжэ үгытэй ядуу таряашадта тайлбарилан ойлгуулхые оролдохош. Мүн арад зонине уншалгын байшан, улаан буланда суглуулжа, тэдэндэ концерт наада харуулхашье саг болохо. Юрэдөө сүлөөтэй саг гэжэ байхагүй.

Энэньшье зүб. 1930 оной үеэр эгээл тиимэ саг байгаа ха юм. Хүдөө нютагуудта багшалхаяа ерэһэн нэгэ-хоёр эрдэмтэйшүүл ойлгууламжын, соёл сурталай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, ёһотойл «арадай багшанар» байһан лэ.

Гушан найман жэл. Энэ үе соо Цыбен Цыбикович хэды олон хүбүүд, басагадта «А» үзэг ойлгуулжа, арба хүрэтэр тоо тоолуулжа, эрдэмэй үргэн замда гаргаа гээшэб? Тооложо барахаар бэшэ. «Олохон лэ хүбүүд, басагад һураа юм бэшэ гү?» гээд энээн тухай нүхэр Сагалеев энеэбхилэн хэлээ һэн. Тиимэл даа, гушан найман жэл соо хэдэн мянгаад хүбүүд, басагад Цыбен Цыбиковичтэ һуража гараа. Тэрэнэй һурагшад мүнөө арадай ажахын, соёл культурын бүхы һалбаринуудай мэргэжэлтэд болоод, түрэл Совет оронойнгоо олохон область, хизаар, автономито республикануудта ажаллажа байна.

Үнгэрһэн ойн баярай жэлэй һүүл багаар Цыбен Цыбикович нэгэ һонирхолтой бэшэг аяар холын Украинын ниислэл хото Киевһээ абаа. Тэрэ бэшэг тэрэнэй түрүүшын һурагшадай нэгэн, Шэтын областиин Арахли нютагта түрэһэн, тэндэхи эхин һургуулида һураһан Рабдан Цырендоржиев бэшэһэн байгаа. Бэшэг соонь иимэ мүрнүүд бии: «Хүндэтэ Цыбен Цыбикович, Танине танай һурагша Рабдан Цырендоржиев халуунаар амаршална. Танай нютагай хүбүүн Владимир Цыденовтэй һаяхан уулзажа, адресыетнай абаад, амар мэндээ хүргэбэб». Рабдан Цырендоржиев Дзержинскиин нэрэмжэтэ Москвагай артиллерийскэ инженернэ академи дүүргэһэн, полковнигой нэрэ зэргэтэй. Мүнөө Киевэй сэрэгэй инженернэ академидэ багшаар хүдэлдэг. Энэ бэшэг бэшэхынгээ урда тээ Рабдан Цырендоржиев Зэдын аймагай Борьёо нютагай Владимир Цыденовтэй уулзаһан байгаа ха юм. Тэрэ нүхэрынь баһал авиациин академи дүүргэһэн хүн, Цыбен Цыбиковичэй һурагша. Нүхэр Сагалеев һурагшаһаа абаһан бэшэгээ нарин нягтаар хадагалжа байдаг юм. Мүн манай оронoй бусад олон нютагуудһаа «Буряадай АССР, Зэдын аймаг, Борьёогой эхин һургуули, Ц. Ц. Сагалеевтэ» гэһэн адрестай бэшэгүүд ерэжэл байдаг.

Цыбен Цыбикович түрэл нютагайнгаа эхин һургуулида гушан хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. Мүнөө эхин һургуулиин директор. Энэ һургуули хүмүүжүүлгэ, һуралсалай талаар аймагай бусад һургуулинуудһаа үлүү һайн үрэ дүнгүүдтэй. Үнгэржэ байгаа һуралсалай жэлэй гурбадахи четвертиин дүнгөөр һурагшадай успеваемость 97,5 процент байгаа. Тиихэдэ нэгэдэхи класста муу сэгнэлтэтэйгээр четверть дүүргэһэн нэгэшье һурагша байгаагүй. Энэмнай эндэхи багшанарай хэр зэргээр хүдэлмэрилжэ байһанние эли тодоор гэршэлнэ ха юм даа. Һургуулидань үхибүүдэй уран һайханай бүлэг хүдэлжэ, үхибүүд түрэлхидтөө концерт наада харуулжа байдаг. Һурагшадые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргадана.

Үхибүүдые хүмүүжүүлгын хүгэргэхын түлөө бэлэдхэл хэрэгтэй ха юм. Хэшээлэй дүүрэмсээр һаалиин фермэ, хониной отарада ошоод, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, улаан буланһаа шэмэглэжэ байхыень харахаш. Мүн коммунистнууд болон комсомолшуудай политическэ һуралсал хүтэлбэрилдэг юм. Нютагаймнай һанаха байха хүн энэл даа,— гэжэ эндэхи колхозой хоёрдохи отделениие эрхилэгшэ Дашанима Нимажапович Цыбикжапов хөөрөө һэн.

Ц. Ц. САГАЛЕЕВ.

Багша, партийна организациин секретарь, пропагандист...

— Партийна организациин зүгһөө иимэ даабаринуудые дүүргэдэгби. Багшалжа байгаад, отделениин коммунистнуудые ударидаха гээшэмнай хүндэшэг лэ юм даа. Теэд коммунистнуудай этигээд, найдаад байхада арсаха эрхэгүй ха юмбиб. Шадаал һаа һайнаар хүдэлхые оролдогшоб. Пропагандистаар хори гаран жэлдэ хүдэлэгдэбэ. Өөрынгөө мэдэһэн юумые бэшэ нүхэдтөө дамжуулан үгэхэһөө һайн һайхан юун байхаб даа,— гэжэ нүхэр Сагалеев хөөрэнэ.

Тиимэл даа, коммунист бүхэн түрэл партиингаа политикые олониитэдэ ойлгуулхын тула оролдохо, хүдэлхэ ёһотой ха юм.

Политическэ гэгээрэлэй үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ Цыбен Цыбиковичэй хүтэлбэрилдэг марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуулида колхозой отделениин 20 коммунистнууд, 9 комсомолшууд һуралсажа гараа. Жэлэй программа гүйсэд дүүргэгдээ. Һуралсагшад программынгаа материалнуудые муу бэшээр ойлгоһоноо түгэсхэлэй хэшээл дээрэ харуулһан байна.

Олон жэлдэ олониитын дунда ойлгууламжын хүдэлмэри оролдосотой һайнаар ябуулһанайнгаа түлөө нүхэр Сагалеев «Знани» бүлгэмэй РСФСР-эй отделениин, Буряадай АССР-эй отделениин Президиумүүдэй Хүндэлэлэй зургаан грамотаар шагнагдаһан юм.

Гадна Ц. Ц. Сагалеевэй бэшэһэн статья, корреспонденцинүүдые «Буряад үнэн», «Правда Бурятии», «Зэдын үнэн» газетэнүүдэй хуудаһануудта нютагаархинииinь ехэтэ һонирхон уншадаг болонхой.

— «Буряад үнэн» газетэдэ бэшэжэ эхилһээр хори гаран жэл болооб. Һүүлэй арбаад жэл соо «Правда Бурятии» газетэдэ бэшэдэгби,— гэжэ нүхэр Сагалеев хөөрэнэ.

Хэдэн жэлдэ хүдөө бэшэгшын хүнгэн бэшэ зорилго һайнаар дүүргэжэ байһанайнь түлөө Буряадай журналистнуудай холбоон, «Буряад үнэн» газетын редколлеги үнгэрһэн ойн баярай жэлдэ нүхэр Сагалеевые Хүндэлэлэй грамотаар шагнаһан байха юм.

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой эдэбхитэй коммунистнуудай нэгэн болохо Цыбен Цыбикович Сагалеевэй ажал хүдэлмэритэй танилсаад байхадаа, «коммунист хүн иимэл байха ёһотой» гэһэн бодол түрөө бэлэй. Мүнөө энэ нүхэрнай жара наһандаа дүтэлжэ ябана. Хэды тиимэ байбашье, хүнгэн солбон, хүхюутэй зугаатай з а н д а а. «Үшөө хүдэлэгдэхэл даа» гээд нүхэр Сагалеев намдууханаар хөөрөөгөө дүүргээ һэн.

Ажал хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө хандажа, һайн амжалта түйлаһан хүнүүд манай орондо элдэб янзын шагнал, магтаалда х ү р т э д э г. Ц. Ц. Сагалеев «Ажалдаа шалгарһанай түлөө», «Шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн медальнуудаар шагнагданхай. Тиихэдэ РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй Президиумүүдэй Хүндэлэлэй 5 грамотада хүртэһэн байна.

Дэлмэридэ олон жэлдэ оролдосотой һайнаар ажаллажа, һайн дүнгүүдые түйлаһанайнгаа түлөө Цыбен Цыбикович Сагалеев 1952 ондо «Арадай гэгээрэлэй отличник» болоһон юм. Тиихэдэ 1959 ондо тэрээндэ Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой.

ЦЫБЕН Цыбикович 1932 ондо Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн боложо, түрэл партиингаа ажал ябуулгатай ами наһаяа хэтэ мүнхэдөө холбоһон байна. Тэрэ гэһэнһээ хойшо партийна организациин янза бүриин даалгабаринуудые коммунис ёһоор оролдосотойгоор бэелүүлжэ, партиин этигэл найдабарие эршэ зоригтойгоор дүүргэжэ байдаг. Жэшээлэн хэлэбэл, эндэхи «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин партийна эхин организациин секретаряар һүүлэй 15 жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Һургуулиин директорээр ажаллажа байгаад, колхозой отделениин парторганизациин секретаряар хүдэлхэ гээшэмнай тиимэ хүнгэн хэрэг бэшэ гэжэ хүн бүхэн ойлгоно ёһотой. Мүнөө үедэ һургуули болон партийна организациин хүдэлмэридэ ямар ехэ эрилтэ табигдана гээшэб? Һургуулидаа хүмүүжүүлгэ, һуралсалай болон хэшээлһээ гадуур хүдэлмэри эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тиигээд парторганизациин хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулха шухала болоно.

— Юрэдөө манай Цыбен Цыбикович бүхы юумэндэ оролсоһон, бүтээлсэһэн, арад зондо туһалалсаһан лэ байдаг. Һэнаад үзэхэдэ, заримдаа сүүдхын 24 час соо хүдэлһэн янзатай болодог. Һургуулида хэшээл үнгэргэхын түлөө бэлэдхэл хэрэгтэй ха юм.

Иимэл даа, үнэн сэхэ коммунист Цыбен Цыбикович Сагалеевэй хэжэ ябаһан ажал хүдэлмэриин тобшо намтар.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай корр.

БАДМА ҮБГЭЖӨӨЛЭЙ ТАБАН ЖЭЛ

«Коммунизм» колхозой гэшүүн Бадма Доржиевич Доржиев 68 наһатай юм. Үбгэжөөл үнинэй амаржа гэртээ һуухашье һаа, залуушуулһаа дутуугүй хүдэлнэ. Тэрэ түрэл колхоздоо 20 гаран жэлэй туршада луговодоор ажаллана. Үнинэй луговод колхозойнгоо сабшалан өөрынгөө табан хурган адли мэдэхэ болонхой.

Бадма Доржиевич Ухаа-Толгойн сабшалан даажа абаһаар үнинэй. Луговод жэл бүри үндэр ургаса хуряана. Энэ һүүлшын жэлнүүдтэ тэрэ хэзээ хэзээнэйхиһээ баян ургаса ургуулдаг болоо. Нүхэр Доржиев үнгэрһэн хоёр жэл соо 3105 центнер үбһэ ургуулжа, түсэбөө 360 центнерээр үлүүлэн дүүргээ. Иигэжэ үбгэн луговод ажахынгаа малай тоо толгой олошоруулха хэрэгтэ өөрынгөө хубита оруулһан байна.

Хэдэн жэлэй саада тээ колхозой луговодуудта даажа абаһан газарайнь хэмжээгээр салин хүлһэн түлэгдэгшэ бэлэй. Энээн тушаа бригадиртай арсалдаһанаа үнинэй луговод мүнөөшье болотор һанадаг.

— Луговодууд ургасынгаа хэмжээгээр салин абаха ёһотой. Заводой хүдэлмэришэд түсэбһөө гадуур деталь хээл һаа, тэрэнэйнгээ түлөө салин абана,— гэжэ Бадма үбгэжөөл тиихэдэ хэлээ бэлэй.

— Газар завод бэшэ. Арбаад жэлдэ сабшалангаа һайжаруулжа, гектарай орой 8—10 центнер үбһэ хуряанабди. Эндэ салин хүлһэн тухай дурдаһанай үрэ байхагүй,—гэжэ бригадир таһа арсаба.

— Салин хүлһэ ургасын зэргээр үгэдэг болоо һаа, сабшалангаймнай ургаса яһала ехээр нэмэхэ байгаа,—гэжэ луговод хэлээ һэн.

Эдэ хоёрой энэ арсалдаан колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулдажа, луговодуудай салин хүлһэ ургасын зэргээр түлэгдэдэг болоо бэлэй. Тэрэ гэһээр Бадма үбгэжөөл ехэ газар уһалхаяа оролдохоёо болижо, сабшалангайнгаа ургаса хайшан гэжэ дээшэлүүлхэеэ бодомжолжо эхилээ һэн. Урда жэлнүүдтэ тэрэ олон гектар сабшалан уһалжа, ехэ салин хүлһэ абахаяа оролдодог байгаа. Мүнөө тэрэ сабшалангаа гуримтайгаар, һайн болзортоо уһалдаг болоо.

— Нэгэтэ сабшалангаа апрель һарын тэн хахад багаар уһалһамни бага ургаса абтаа бэлэй. Энээн дээрэһээнь сабшалан эртэ уһалһанай үрэ байхагүй гэжэ ойлгоо һэм,—гэжэ луговод мүнөө хөөрэдэг.

Үбгэн луговод табан жэлэй хоёр жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргээ. Луговод энэ жэл даажа абаһан 90 гектар сабшалангһаа хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ ургаса абажа, түсэб, уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Мүнөө луговод сабшалангаа һайнаар үтэгжүүлээ, уһалаа. Колхозой механизаторнууд нүхэр Доржиевай даажа абаһан сабшалан борнойлһон байна. Луговод өөрынгөө ажалаар сэдьхэлээ ханангы. Зүгөөр тэрээндэ нэгэ асуудал амар заяа үзүүлнэгүй.

— Энээхэн табан жэл соогоо сабшалан дээрээ хүдэлөө болохо аабзаб даа. Зүгөөр минии амаржа эхилхэдэ хэн сабшалан дээрэм хүдэлдэг болохо гээшэб?—гэжэ Бадма үбгэжөөл һанаата болоно.

Энээн тухай колхозой хүтэлбэрилэгшэд бодожо үзэхэ аабза гэжэ найдая. Сабшаланда залуу эзэн хэрэгтэй бшуу.

З. ТЭЛИН.

Улаан-Үдын аймаг.

Хамтын зөөри химгадаха, арьбалха

САГ ДОРОНЬ ХЭМЖЭЭ АБХУУЛХЫЕ ОРОЛДОНО

Гүрэнэй болон кооперативна зөөриин бүрин хүсэд байлгые, бүридхэл, ашаглалгые шалгаха хүдэлмэри майн 15-һаа эхилээд, табан һарын туршада республика доторнай ябуулагдаха тухай газетэдэмнай һаяхан мэдээсэгдээ һэн. Шалгалтын захалһанһаа хойшо хэдыхэн хоногой үнгэрөөд байхада, диилэнхи олонхи газарта энэ хүдэлмэриин эмхитэй һайнаар эхилһэниинь элирбэ.

Жэшээ болгон, Ивалгын туршалга-харуулгын ажахыда хэгдэжэ эхилһэн шалгалта тушаа тогтоое. Тэндэхи шалгалтын комисси саг болзор соогоо үргэн эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар нэн түрүүндэ мал ажалай отара, гүүртэнүүдтэ шалгалта захалаа.

Ажахын партийна организациин комитедээр баталагдаһан шалгалтын комиссиин зэргэдэ һалбари һалбарида бүридхэл, шалгалта хэхэ бүлэгүүд байгуулагданхай. Тэдэнэй нэгэнние, мал ажалдахи байдал шалгаха комиссие ажахын рабочкомой түрүүлэгшэ Павел Анастасьевич Котов толгойлно. Тус комиссида туршалгын станциин эрдэмтэд, зоотехнигүүд, малшад, бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэд оролсоно.

Бүхы шалгалтын үе соо хэхэ хүдэлмэриингөө түсэбэй ёһоор тус комисси хамтын гүүртэ, отарануудтахи малай тоо толгойн бүридэл тодорхойлон, шалгалтаяа эхилээ.

Майн 18-да ажахын 1-дэхи отделениин хониной дүрбэн отаранууд шалгагдаһан байна. Гурбан отара дээрэ хонидой тоо толгойн алгасалдаан, дуталта элирүүлэгдэбэ. Жэшээлхэдэ, Нима-Цырен Цыремпиловэй даадаг отарада апрелиин 25-най байдалаар 354 хонин, 271 хурьгад тоологдоһон аад, майн 18-да, шалгалтын комиссиин гэшүүдэй хони хурьгадыень бодотоорнь тооложо элирүүлхэдэнь, 6 эхэ хонин, 6 хурьган дутаба. Ямар шалтагаанһаа энэ алгасалдаан гараа6 гэжэ нүхэр Цыремпиловһээ асуухада, 4 хониной, 3 хурьганай үхэһэн тухай ветеринарай справка харуулба. Тиин үшөө дуталдажа байһан 2 хониной, 3 хурьганай хайшаашье гаргаша болоһониинь мэдэгдэнэгүй.

Мүн ахалагша хонишон Хандажаб Лодоевагай отарада 1 хонин, 2 хурьган дутаа. Эдэ дутагдалнуудтушаа дары хэмжээ абахыень комиссиин гэшүүд ОПХ-гай директоридэ хандаба.

Хониной отаранууд дээрэ тэндэ хүдэлдэг малшадай өөһэдынь үмсын мал олоор баригдана. Тодорхойлон хэлэхэдэ, нүхэр Н-Ц. Цыремпилов хамтын үбһэ тэжээлээр үнеэ, хоёр бүрүү хашараг, гурбан ехэ поршоонхотой гахай барина. Нүхэр Х-Ж. Лодоева үмсэдөө үшөө олон малтай гэбэл, 5 толгой эбэртэ бодо малтай, 6 хони хурьгадтай байба.

Эдэ нүхэдтэ хүдөөгэй хүдэлмэришэд, алба хаагшадай үмсэдөө мал бариха хэмжээндэ малайнгаа тоо толгойе оруулхыень, хамтын үбһэ тэжээлээр үхэр хонёо ондо оруулһанайнгаа түлөө мүнгэн түлбэри отделениингээ кассада оруулһан тухай справка абахыень комисси дурадхаа.

Ахалагша хонишон Лодоевагай отарада өөрынь үмсын малһаа гадна, ондоо хүнэй 2 хонин, 1 хурьган бии гэжэ элирүүлэгдээд, тэдэнние дары эзэндэнь абхуулха эрилтэ хэгдээ.

Хонидой тоо толгойн бүридхэлэй саг соогоо һонордогдодоггүй, шэнэ түл түрэсын наряар дансалагдадаггүй дээрэһээнь Бадма-Ханда Убушеевагай отарада 4 толгой хонин үлүү гарашаһан байна. Энэнэй бодото шалтагаанииень тодорхойлхын тулада комиссиин гэшүүд отделениин зоотехнигтэ, бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэдтэ даалгабари үгэбэ.

Шалгалтада ороһон дүрбэн отарануудай нэгэндэнь, нүхэр Дугар Галсановай гүүртэдэ хони, хурьгадай тоо толгойн бүридхэл ехэ һонор, ямаршье алгасалдаан гараагүй. Шэнэ түл абалгаараа нүхэр Галсанов мүн лэ бултанһаа һайн амжалтатай. 100 хонин бүриһөө 96 толгой түлжүүлэгдэнэ гэхэ гү, али дүн хамтадаа 552 хурьган тобиржожо байнхай. Тус отарадахи үшөө нэгэ һайн талань гэхэдэ, тэндэ хамтын хонидһоо ондоо нэгэшье толгой үмсын мал [...] хы отара, гүүртэнүүд [...] нор һайн байдал хангаһ [...] хэмжээнүүдые харааһ [...] дээрэнь бэелүүлхэ [...] байһан тушаа комисси [...] дирекцидэ һануулан [...]

Гүүртэ, отаранууд дээр[...] дал шалгахатаяа хамта [...] сиин гэшүүд нэгэдэхи [...] үбһэ тэжээлэй, фураж[...] шалгаба. Хонишод, мал[...] жээлэй, таряа талханай [...] хэдөө, кладовщик нүхэр [...] тов фактурада гар [...] гүй, ондоо тээһээ склад[...] буулгахадаа, тэрэнээ [...] байба. Һүниин харуул[...] даа тушааха, гал аюул[...] ха хэмжээнүүдые хара[...] лаар мүн лэ олон дутаг[...] жэ элирүүлэгдэбэ.

Ивалгын туршалгын [...] гансал мал ажал дээрэ [...] һэн шалгалтын түрүүш[...] тэды баримта, дүн тухай [...] лэгдэбэ. Эдэбхитэйгээр, [...] нягтаар захалһан шалг[...] ажалһаа гадна, ОПХ-гай [...] һалбаринуудта үргэнөөр [...] дана.

Шалгалтаар элирүүл[...] туу дунданууды дары [...] хэмжээнүүдые бэелүүл[...] комиссиин гэшүүдэй гол [...] лаа хандуулжа байһыень [...] дэглэлтэй.

Ц. ДУГА[...]
манай тусхай корресп[...]

ФОТОРЕПОРТАЖ

АХА ДҮҮНЭР—ХОНИШО[...]

Газаа аали намдуу. Наран үүлэнэй саагуур хорголонхой. Үлгэсэдэ хатаагдажа байһан ноохон шэнги хүн сагаан үүлэд тэнгэриһээ һанжана. Нойртой хүнэй һажажа унташахаар бүрхэг. Автомашинамнай таряалангай захаар зурыһан харгыһаа таһаржа, майлын үбэрөөр маниие бөөмэйлэн табилуулна. Жолоошомнай—Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Чимит Митыпович ажахы тухайгаа, түрүү колхознигууд тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэнэ.

— Һүдэтымнай бригадада гурбан аха дүү хонишод бии юм. Гурбуулаа бэрхээр хүдэлдэг. Тэрүү тэрэ майлын үбэртэ моритой хүниие харанг гүт? Хонидынь бэлшээнэ,—гэжэ түрүүлэгшэ урагшаа холо руу зааба.

Мухар-Хүнды. Бидэ хонишон Поликарп Калашниковтай (**нэгэдэхи зураг**) хөөрэлдэнэбди. Поликарп бүлэ соогоо эгээн багань. Тэрэ арба гаран жэлдэ Евгения һамгантайгаа хониндо ябана.

— Хүйтэн хабар боложо байна. Шииг нойтоной ехэшье һаань, ногоон удаанаар бултайна. Мүнөө үбэлдөө үбһэ тэжээлээр дутамаг гараабди. Тиигээ яагаашье һаамнай, ногоондо ороход саг дүтэлөөл даа,—гэжэ Поликарп уһан буряадаар хөөрэнэ.

Тэрэнэй отарада зуһаг 650 хонид тоологдоно. Хонишон тэдэнэйнгээ нэгыеньшье гарзалуулангүй үбэлжүүлээ.

— Георгий ахашни хонидоо хаана манажа байнаб?—гэжэ Чимит Митыпович хонишонһоо асууна.

— Дабаатын-Хүнды ороо хаш. Тэндэ ургы ехэл һайнаар сэсэглээ гэлеэнэ,—гэжэ Поликарп харюусаа бэлэй.

Майла тойрожо, Дабаатын-Хүнды ерэхэдэмнай, Георгий Калашников (**хоёрдохи зураг**) морёо бэлшээхыень табижархинхай, шулуун дээрэ һуугаад тамхилжа байба.

Эхэ хонидой отара Георгий даажа абаһаар үнинэй. Дүршэл шадабаритай болоһон энэ хонишон жэл бүри түсэб, уялгануудаа үлүүлэн дүүргэнэ. Нэдондо Георгий Калашниковай отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга түлжүүлһэн байна. Мүнөө жэл түрүү хонишон 100 эхэ хонин бүриһөө 92 хурьга түлжүүлхэ гэжэ шиидэһэн юм. Тэрэ абаһан уялгаяа амжалтатай бэелүүлжэ байнхай. Отара дээрэхи 560 хониһоонь 528 хурьган абтаа. Зуун эхэ хонин бүриһөө 94 хурьган абтаһан болоно гээшэ.

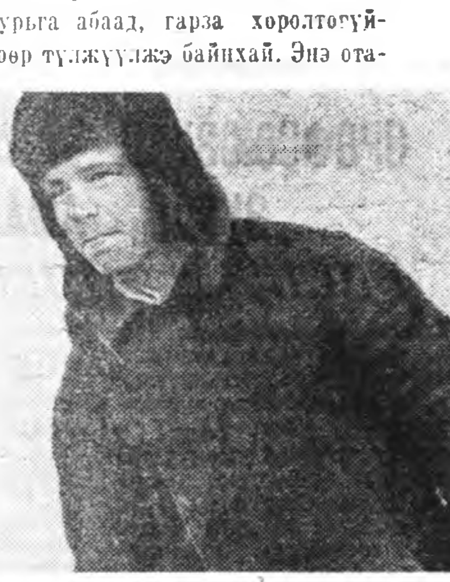
— Гоша, хурьгадшни һайн гү,—гэжэ түрүүлэгшын һонирхохолдо:

— Яагаад орхихо һэм. Бараг һайн даа. Хурьгадаа шэмхэлүүлээ һаа ехэл һайн байгаа. Теэд нэгэ заа хүйтэн хаш. Эртэ шэмхэлүүлһэн хурьгад түргөөр томо болодог,—гэжэ Георгий харюусана.

Хонишонтой бидэнэй хөөрэлдэжэ байхада, майлын оройдо мори унаһан хүн гаража ерэбэ. Тэрэ гараараа даллана.

— Хонидынь зогсожо бэлшээ хаш. Тэрэ Иван гаража ерэбэ,—гэжэ ахань дүү хүбүүн тээшээ заана.

Уданьгүй Иван Калашников (**гурбадахи зураг**) майлын оройһоо буужа, манда дүтэлбэ. Иван баһа эхэ хонидто хүдэлдэг. Тэрэ Вера һамгантайгаа хамта отара даажа абанхай. Отарадань 600 эхэ хонин тоологдоно. Энэ жэл Ивантан отарынгаа бүхы хонидһоо 572 хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байнхай. Энэ отарын 100 эхэ хонин бүр[...] хурьган абтаһан болоно.

— Энэ майлын саада т[...] зарые Һадархын-Үбэр г[...] дэг. Һалхинда тиитэрэ[...] дэггүй газар. Тэндэ но[...] тайгаа, ургы һалбара[...] гылжа сададаг болон[...] Иван хөөрэнэ.

Манай хөөрэлдэһөөр [...] зүүн майлын оройдо мо[...] үшөө нэгэ хүн бии боло[...]

— Поликарп, наашаа [...] рэлдэхэ юумэн бии,—гэ[...] дүүгээ гараараа даллан [...]

Бидэ гурбан аха дүү[...] доор хөөрэлдэнэбди. Т[...] ажал тухайгаа һонирх[...] хөөрэнэ, олон юумэ асуу[...] нэр республикын хони[...] рысөөн тухай асууна, [...] сөөнэй асуудалнуудаар [...]

— Иван бидэ хоёр м[...] бди. Дүүмни намһаа ол[...] абаа. Теэд ноохомнай [...] юм,—гэжэ Георгий хэл[...]

— Гурбуулаа мүрыс[...] хо һэнта,—гэжэ түрүү[...] лэнэ.

— Поликарпын эх[...] отара даажа абаа һаа б[...] за,—гэжэ Иваниинь т[...] тээшэ харана. Чимит [...] хонишодой урдаһаа хар[...]

— Болонгүй яаха [...] энеэбхилнэ.

Тэнгэриһээ абаахай [...] даржа байхада бидэ тар[...] бди. Хонишод отарануу[...] ошоо һэн. Поликарп [...] зүүн баруун тээхи ма[...] оройдо гараад, маана[...] бэлэй. Тэдэнние холоһоо[...] хадын бүргэдүүд шэнги[...] һэн. Эдэмнай үнэхөөрөө[...] бүргэдүүдтэл адли хү[...] бэрхэшээлһээ сухари[...] нүүд байгаал. Уулзатар[...] хонишо хүбүүд. һай[...] ябагты.

Г. РИНЧИНО, Э. Л[...]
манай корреспонд[...]
Бэшүүр.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

ШИРАЛИ МИСЛИМОВ 163 НАҺА ХҮРЭБЭ

ЛЕРИК, (Азербайджанай ССР). Өөрынгөө нютагай хүн Ширали Мислимовэй 163 наһа гүйсэһэн үдэрые хадалиг газарай Барзаву тосхоной хүн зон майн 20-до тэмдэглэбэ.

Дэлхэй дээрэхи эгээн лэ үбгэн болоһон энэ хүн өөрынгөө ута наһа наһалһанда ехээр гайхадаггүй юм. Тэрээндэ үбгэрһэнэй тэмдэг ороогүй. Нюдэниинь хурса, пэхэниинь һонор. Хадын сэбэр агаарые, таатай зохидоор хооллолгые, бар хүсэнэй ажалые ехэ туһатай гэжэ тэрэ тоолодог.

Мислимовэй нютагай олон хүнүүд иимэр ажаһуудаг дээрэһээ мүн лэ үндэр наһатай болоһон байха юм. 37 мянган хүн зонтой үндэр хада газартай Лерикскэ райондо 100, 130 ба дээшэшье наһатай 80 гаран таряашад бии.

(ТАСС).

СААД СЭСЭРЛИГЭЙ ХАБАРАЙ БЭЛЭГҮҮД

ТБИЛИСИ. Риони мүрэнэй нугадахи саадууд соо черешни болон алыча хуряалга эхилээ, яголингууд соо клубника эдеэшээ. Грузиһаа Москва, Урал, Сибирь, Алас-Дурна зүг ургуу үрэ жэмэс эльгээгдэжэ эхилбэ.

(ТАСС).

АСАРИ ТОМО ТРАНСФОРМАТОР

ЗАПОРОЖИ. Запорожско трансформаторна завод Красноярска ГЭС-эй барилгашадта 417 мянган киловатт-ампер хүсэтэй томо трансформатор майн 20-до эльгээбэ. Хахад миллион вольт напряжениие энэ трансформатор тэсэхэ байна. Энэ асари томо трансформаторые шэрэхын тулада хэдэн зуун тонно ашаа даадаг түмэр замай тусхай транспортёр хэрэгтэй болоһон байна.

Завод дүрбэн иимэ асари томо трансформаторые Красноярска ГЭС-тэ мүнөө жэлдэ эльгээхэ юм.

(ТАСС).

АЛМАЛТА ХЭҺЭНЭЙ АШААР

Шанар һайнтайгаар олон гутал оёжо гаргаха, алмалта хэхэ гэһэн уряатайгаар Харьковска гуталай предприятинуудай үйлэдбэриин нэгэдэлэй ажалшад хүдэлмэрилнэ. Эндэ дайнай хойто тээхи үеэхи 100-дахи миллион паар гутал майн 20-до оёжо гаргагдаба. Энэ нэгэдэлэй Мерефа городтохи оньһожоруулагдаһан шэнэ филиал майн 20-до анха түрүүнээ 100 мянган паар эрэшүүлэй хромово ботинкануудые ба полуботинкануудые оёжо гаргаба. Нэгэдэлэй коллектив шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо алмагдаһан арһаар 50 мянга гаран паар гутал түсэбһөө гатуур оёжо гаргаа.

Нэгэдэлэй эсхэлгын цех соо түрүү дүй дүршэлэй дүрбэн һургуули амжалтатайгаар хүдэлжэ байдаг. Гадна түсгаар байгуулагдаһан цех соо арһанай үлэгдэлнүүдээр часай ремешогуудые, элдэб янзын техническэ шайба болон бусадые гаргадаг байха юм.

Мүнөө тус нэгэдэл хүүгэдэй, эхэнэрнүүдэй, эрэшүүлэй хоёр зуу гаран ондоо түхэлэй гутал оёжо гаргана.

(ТАСС).

ЗАЛУУ ОЙ МОД[...]

БАРНАУЛ. Алтай[...] нуудта хабарай [...] галга майн 20-[...] һалхинда үлеэгд[...] зарнууд дээрэ, х[...] нуудые зүбшүү[...] хуу гектарта [...] һуулгагдаа. Хуһаа, [...] бириин яблони, ша[...] нюдэн, бусад модо [...] нуул питомнигуу[...] таригдаһан байна.

ОЗОНТОЙ [...]

ГОРЛОВКО. Шах[...] кын хүн зоной озон[...] тулада городой [...] станцида томо түх[...] доо. Озон бактери[...] хаһаа гадна, уһан[...] нарые һайжаруул[...]

ОРДЕНТО ТУГАЛШАН

...ЛААР бэеэ шэмэглэһэн хүн ...дэшье зон нүхэдэйнгөө, ...гайнгаа дунда хүндэтэй ... гэшэ. Түнхэнэй аймагай ...ные Саяны» колхозой Таб...дай һаалиин фермын тугал...бэг Дашеевна Ханхаевэ ...мэ хүн.

...хэнэр 1937 онһоо хойшо ...л дээрэ хүдэлнэ. Тэрэ гэ...ар гуша нэгэн жэл үнгэ...юм. Анха түрүүн 16-тай ...сагаанай фермэдэ һаали...ожо ерэхэдэнь, зарима... —Энэмнай ажалша байһа... харуулха ааб даа, арбаад ... ажалдаа диилдээб гээд ...о аалам?—гэлсэһэн гэдэг. ...нха түрүүшынхеэ фермэдэ ...нихагүй хүнүүдтэ иигэжэ ...дэ муушаг байгаа. Теэ... һөөргөө бусаха гү, али... ..., тиигэжэ болохогүй. Шан...ээ барижа, ажалдаа хам ...эйб,— гэжэ Сэбэг Дашеев...дэлмэрингөө түрүүшын ... тухай хөөрэнэ.

...н юумэ татасатай гэдэг ... Дүй дүршэлшьегүй һаа, ...анхаева үнинэй бэрхэ мал...ажалые һонирхон харадаг, ... һургаал абадаг байгаа. ... ошохо тума Сэбэг Да...жал хүдэлмэридөө дүршэ... һааха уялгаа нэрэтэй тү...р дүүргэн, малшадай мэг...таалда хүртэдэг болоо һэн. Тэрэ аяар хорин жэл соо үнеөхил Таблангуудайнгаа фермэ дээрэ үнеэ һаажа гараһан байха.

1957 оной үбэл «Восточные Саяны» колхоздо нарай тугалнууд элдэбын үбшэндэ дайрагдажа, мүн муугаар харууһалагдаһанһаашье болоҗо, олоор гарзалаа бэлэй. Колхозой правлени, партийна комитет нарай тугалнуудые эхэһээнь һалгаажа, хүхэлтэ хүхүүлжэ түлжүүлхэнь бэрхэ байһан хада бэрхэ хүнүүдые тугалшанаар шэлэн оложо табяа һэн. Тэрэ тоодо Сэбэг Дашеевна Ханхаева оролсоһон юм.

Сэхыень хэлэхэдэ, нүхэр Ханхаева дүршэһэн, мэдэһэн ажалһаа болижо, ондоо ажалда ороходо балайшье дуратай байгаагүй һэн.

— Нарай тугалнуудые гарзагүйгөөр ехэ болгохо гээшые үнеэ һаахаһаа хүндэ хүшэр гэжэ һанадаг байгааб. Даб гэһээр лэ эдэшни хүйтэ нойто абажа, элдэбын үбшэндэ дайрагдажа үхэшэхэ аабза гэжэ ехэ айгша бэлэйб. Гадна тугалшан гээшэмнай эгээл харюусалгатай хүн гээшэ гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэхэдэ баһа һанаан болохош,— гэжэ Сэбэг хөөрэнэ.

Тиимэшье байгаа ёһотой. Урдань эхыень хүхүүлжэ тугал адуулхада һураггүй амар шэнги байгаа ха юм. Мүнөө эхэһээнь амяарлан адуулдаг, зоотехническэ заабаринн зэргээр эдеэлүүлхэ, харууһалха болоо. Мүнөө сагта тугалшанаар ажаллахада дүй дүршэл хэрэгтэй. Харин Сэбэг Дашеевна бэрхэшээлһээ сухаридаггүй зантай хадаа, балай ехэ арсангүй, олон түмые хэлэнгүй энэ шэнэ ажалда ороһон байна.

Арба гаран жэл соо нарай тугалнуудые адуулжа, яһала ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Сэбэгэй дүй дүршэл, ажал хүдэлмэритэйнь танилсахаяа тугалшад хододоо Таблангуудта айлшалдаг болонхой.

— Нарай мал адуулхадаа Дашеевнамнай хэнһээшье бэрхэ. Тугалнуудайнь тамир тэнхээ һайнууд, — гэжэ Сэбэгэй нүхэдынь хэлсэдэг байна.

Сэбэг Дашеевна Ханхаевэ өөрынгөө баян дүй дүршэл тухай манда хөөрэжэ үгэһэн юм. Сэбэг Дашеевна тугалай гарамсаар эхэдэнь һайса долёолгодог. 20—30 минутын үнгэрхэдэ, тэдээндэ эхын бүлеэхэн ууряг эдюулдэг байна. Түрэхэһөө хойшо табан хоногой турша соо 2—2,5 час болоод лэ 500 граммһаа 800 грамм хүрэтэр уурагынь эдюулдэг заншалтай. Энэл табан хоногые Сэбэг тугалшан нарай мал түлжүүлхэдэ эгээл харюусалгатай үе гэжэ тоолодог. Үдэр бүри нарай тугалнуудые һолоомоор хэгдэһэн жгудаар һайса аршажа, массаж хэдэг. Тиигэхэдэ малай бэе һэргэшэхэ, шуһанайнь гүйсэ һайжардаг.

— Тугалда массаж хэхэдэ, тэрэ һураггүй һэргэлэн болодог, эдихэньшье һайжардаг юм. Тиихэдэ уурагаа һайса хүхэһэн нарай мал бэлээр тэбээрдэг. Яхадааб гэхэдэ, эхынь ураг соо тугалда хэрэгтэй микроэлементнүүд сүм бии ха юм. Энээниие би өөрынгөө дүй дүршэл дээрэһээ һайса ойлгожо абааб,—гэжэ Сэбэг Дашеевна хөөрэнэ.

Нарай тугалнуудые нэгэл сагта эдеэлүүлхэдэ ехэ һайн байдаг, тэрээндээ һурашадаг, эдеэлхэ дуранинь нэгэл хэмдээ хүрэдэг байна.

Элдэбын халдабарита үбшэндэ малай дайруулхагүйн тула байрэ байдалыень, хүхэдэг хүхэлтэнүүдыень хододоо сэбэр байлгаха гэжэ тугалшан оролдодог. Сэбэр байрада зүбөөр эдеэлүүлэгдэһэн мал юундэ һайнаар тэбээрхэгүйб? Сэбэг Дашеевна тугалнуудаа үдэртэ гурба дахин эдеэлүүлдэг. Тиихэдээ гурбан килограмм сэбэр һү гурба таһалжа, килограмм-килограммаар үгэдэг байна. Түрэһөөр арба хоноһон хойнонь нэгэ тугалда үдэртэ дүрбэн килограмм һү үгэдэг болоно. Һүүлээрнь үшөө нэмэжэ, табан килограмм болгоно. Хоёр һаратай болоһон тугалнуудта сэбэр һү үгэхэеэ болижо, зургаан килограмм хүрэтэр машинадаһан һү уулгана. Гадна үбһэ эдюулжэ һургана. Одоол гурба һаратай болоходоо тугалнууд ехэ мал шэнги имагтал үбһэ, концентрат, бурдууг эдижэ ороно.

Тугал эхэһээ гараһаһаа хойшо дабһа, хөө, мел, улаан глинэ, яһанай гурил гэхэ мэтэнүүдые эдидэг байха юм. Витамин ехэтэй эдэ минеральна тэжээлнүүдые эдихэдээ нарай малай бэе зүбөөр хүгжэдэг байна.

Наратай дулаан үдэрнүүдтэ Сэбэг тугалнуудаа сэбэр агаарта, хээрэ газаа час, хоёр часай туршада ябуулдаг, гурба-дүрбэ дахин һайхан уһаар ундалуулдаг. 1967 онһоо хойшо нүхэр Ханхаева нарай тугалнуудаа тусгаар профилакториин соо тодожо абадаг болоо. Тэрэнь ехэ һайн. Яхадааб гэхэдэ, тэрэ байра соонь сэбэр, дулаан, гэрэлтэй. Энэ байра соо тугалнуудые һаратай болоторнь тэжээгээд, бэшэ тугалшадта тушаадаг гуримтай.

Энэ жэлдэ Сэбэг Дашеевна 175 үнеэ тугаллуулаад, түлнүүдыень нэгэ һаратай болоторнь адуулаа. Тэдэнэй 135 толгойень бэшэ хүнүүдтэ тушаажа үгөө. Харин 40 толгойнь мүнөөдөө Сэбэгэй гараар харууһалагдажа, түлжэжэ байна.

— Минии ажалда мэргэжэлтын зүбшөөл заабари ехэ туһа болодог,— гэжэ Сэбэг Дашеевна хэлэнэ.

Энэ тугалшан гэртээ харяад, үхибүүдээ эдеэлүүлээд, зоотехническэ номуудые уншажа ородог, ойлгоогүй, мэдэгүй юумэнүүдээ мэргэжэлтэдһээ һураад, мэдээд абадаг. Сэбэг Дашеевна мал адуулха талаар ехэ юумэ ойлгохо, мэдэхэ. Яхадааб гэхэдэ, энэмнай юрын тугалшан бэшэ, харин коммунис ажалай ударник ха юм.

Ажалдаа һайса хандажа хүдэлһэнэйнь аша үрэ жэл бүри харагдадаг. Жэшээнь, үнгэрһэн 1967 ондо Сэбэг Дашеевна нарай малай шэгнүүрые нэмээжэ, аяар 66 центнер мяха абаһан байна. Тэрэнэй адуулһан, харууһалһан тугалнууд сүүдхэ бүри 800—900 граммаар нэмэдэг байһан. Тиихэдэ энэ жэлэй түрүүшын квартал соо Сэбэгэй адуулһан тугалнууд сүүдхэ бүри 700—850 граммаар нэмэжэ, 22 центнер мяха нэмээжэ абаа. Апрель, май һарануудта энэ тугалшан нэгэшье мал гарзалуулангүй, урагшатай һайнаар ажаллажа байна.

Гуша гаран жэл соо мал ажал дээрэ хүдэлжэ, Сэбэг Дашеевна хэды ехэ һү һаагааб даа. Харууһалһан тугалнуудынь һаалиин томо гэгшын фермэ, хэдэн олон шахамалнуудай гүүртэнүүд болоо ёһотой. Энэ эхэнэрэй абьяастай ажалынь үндэрөөр сэгнэгдээ. Тэрээндэ Ажалай Улаан Тугай орден барюулагдаһан байна.

Б. ШИРЕТОРОВ.

...МЕРИКЫН ФЕРМЕРНҮҮДЭЙ БАЙДАЛ

...—1915 онуудта бэшэгдэ...ар таряаланда капитализ...гжэлтын ёһо гуримууд ту...э тоо, баримтанууд» гэ... соогоо В. И. Ленин ... хүдөө ажахыдахи капи... хүгжэлтэ шэнжэлһэн 1900 ба 1910 онуудта үн...эн тоо бүридхэлэй дүн... Ленин өөрынгөө шэнжэл...рглэһэн юм. Ехэ үйлэдбэ...-баяшуулай гарта эд зөө...эг ехээр суглархa ба жэжэ ...иин түригдэн һалаха ... тодорхойлон харуулха ... Ленин иигэжэ бэшэһэн: ...нь бүхы газар таряалан...эдбэриин хахадһаа ехэнхи ...с ажахынуудай зурлаа...э хубиин мэдэлдэ ороһон ...айна... Нүгөөдэ таладань ...фермэнүүдэй хахадһаань ...табанай гурба шахуу ху... процент) капиталис бэ...ынуүд... Бүхы газарайнгаа ... нэгэ хубиие эдлэжэ бай... олон фермернүүд капита...алтые тэсэн, бүхы үйлэд...эдеэ хоолой ниитэ сэнгэй ... нэгэ хубиһаа багые (22,1 ...) эзэлнэ». США-да «Капи...э ажахынууд ургана, жэ...нь түригдэнэ» гэһэн гоб... Ленин хэһэн байха юм.

...ын хүдөө ажахын хүг... хабаатай Ленинэй энэ ...ой зүб байһаниинь удаа... арбан жэлнүүдэй бо...байдал харуулаа. Жэшээ ...фермернүүдэй тоо абаад ... И. Ленинэй өөрынгөө зо...эжэ байха үедэ США-да ...он фермер байһан юм. ...о тэдэнэй тоо 4 миллион ... хороо, 1967 ондо, баг...ада, 3,2 миллион болон...он фермернүүд ондоо тээ...,—гээд байгша оной ...-дэ гараһан номертоо ... Стейтс ньюс энд уорлд ... журнал бэшээ һэн.—Хэ...эгэтэ, мүнөө гү, али ...дэ ээлжээтэ тоогойнгоо ...дэхи фермер аукцио...дуудаад, зөөреэ тоорог...алха, США-гай фермер...өө гурба миллионһоо доо...хо юм».

...бэридэ мүнгэ зөөри һо...оциациин» гэршэлэн ха... ёһоор, США-да һүүлэй ... туршада жэжэ ба дун...тай фермернүүдэй үгы...ригдэн хаягдаха ушар ...түүхэдэ үзэгдөөгүй тур...а байна. Гансахан 1967 ... мянган фермерэй бүлэ ...барижа байһан ажахыгаа ... худалдаха баатай болоһон. Жэжэ ажахытай фермернүүд илангаяа түргөөр үгырнэ: 1940 онһоо 1965 он болотор тэдэнэй тоо хахадтаа хүрэтэрөө үсөөрэнхэй.

Мүнөө үедэ Холбоото Штадуудай хүдөө районуудһаа жэл бүри дунда зэргээр 800 мянган хүн ондоо тээшээ ошоно. Президент Джонсон США-гай конгрессто һаяхан бэшэг эльгээхэдээ, фермернүүд ба хүдөөгэй хүн зоной байдал тухай иигэжэ мэдэрнэ: «Бэлэдхэлгүй, эрдэм һургуулигүй хүдөөгэй залуушуул аргаа барагдахадаа, эдлэжэ байһан газараа хаяжа, Америкын городуудай үгытэй ядуу хүн зоноор шэхэмэл трущобонуудые дүүргэнэ».

Америкын Холбоото Штадуудай мүнөө үеын хүдөө ажахыда ангиин талаар хубааралга илангаяа эли болонхой. Бүхы ажахынуудай 22 процент болодог капиталис фермернүүдэй дунда онсо илгардаг капиталис эгээл томо фермернүүдынь (2,6 процент) оронойнь хүдөө ажахын бүхы продукциинь гурбанай нэгэ хубиие үйлэдбэрилдэг гээшэ. Тусхай мэдээсэлэй ёһоор, мүнөө США-гай, багсаан абахада, капиталис 200 мянган фермэ дэлгүүр дээрэ худалдадаг бүхы һүнэй, мяханай, шэнисын, мал ба таряан ажалай бусад продуктнуудай хахадые үйлэдбэрилнэ. Нүгөө талынхид—жэжэ фермернүүд, тэдэнь бүхы ажахынуудай 57 процент болодог юм. Гэбэшье жэжэ фермернүүдэй хубита үйлэдбэрилэгдэдэг товарна бүхы продукциин хэмжээгээр абахада оройдоо 9 хүрэхэгүй процент болодог байна. Жэжэ фермернүүдэй олонхинь мүнөө үеын хүдөө ажахын машинагүй, олзо доходынь тон багахан. Ушар имэһээ жэжэ фермернүүдэй олонхинь жэлэй ехэнхи сагта ойро дүтын фабрика, заводуудта хүлһөөр ажаллаха баатай болодог.

1910 онһоо хойшонхи үе соо США-гай хүдөө ажахын үйлэдбэри үндэһөөрөө хубилгагдаһан байха юм. Олон һалбаритай энэ ажахы тусхай шэглэлтэйгээр мэргэжэһэн гээшэ. Мэргэжэхын хажуугаар ажал ехэтэй хүдэлмэриие оньһожоруулга баһал ургэнөөр табигдаһан. Хүдөө ажахыдань трактор, комбайн, автотранспорт, электрын элшэ хүсэн, минеральна үтэтжүүлгэ, мүнөө үеын бусад машина, техникэ улам ехээр хэрэглэгдэдэг болонхой. Мүнгэ зөөреэр ехэ, томохон ажахытай фермернүүд өөһэдынгөө ажахые яһала ашаг олзотойхоноор эрхилдэг байха юм.

Тиимэ фермернүүд өөһэдынгөө фермэнүүдтэ мүнөө үеын хүдөө ажахын элдэб машинануудые ашаглаха аргатай. Гэбэшье жэжэ фермэнүүдтэ мүнөө сагай техникэ хэрэглэхэдэ экономическа талаараа ашаг багатай. Үшөө тиихэдэ бага ажахытай, үгытэй фермер өөртөө хэрэгтэй шэнэ машинануудые худалдан абаха шадалгүй. 1909 ондо США-гай нэгэ фермын зэр зэмсэгэй, машинануудай үнэ сэн дунда зэргээр абахада 199 доллар болоно гэжэ В. И. Ленин өөрынгөө зохёол соо бэшэһэн байна. Тэрэ сагһаа хойшонхи үе соо дурсагдагша үнэ сэнгэй хэмжээн хэдэ дахин дээшэлээ. Жэшээнь, Техас штадта һүүлшын дүшэн жэлэй туршада нэгэ фермын газарай, мүн эд зөөриин үнэ сэн дунда зэргээр абахада 8,5 мянгаһаа 48,4 мянган доллар хүрэтэр ургаа. «Нэгэ гэр бүлэһөө бүридэһэн фермэнүүд (хүлһэншэдые баридаггүй дунда зэргын шадалтай, үгытэй фермернүүд — А. Ж.) корпорацинуудай урда һүгэдэн, харгы дээрэһээнь түргөөр зайлажа үгэдэг тушаа ехээр хэлсэнэ» гээд «Юнайтед Стейтс ньюс энд уорлд рипорт» журнал бэшээ һэн.

Өөһэдынгөө фермэнүүдые мүнөө үеын эрилтэдэ гүйсэд хүрэмэ техническэ түгэс бэлэдхэлтэй байлгахын тула ехэ ажахытай фермернүүд-капиталистнууд урьһаламжа эрижэ банк болон страховой компанинуудта хандаха баатай болодог. «Хүдөөгэй эзэд—фермернүүдэй үри шэри дэлхэйн нэгэдэхи дайнһаа хойшонхи үе соо үзэгдөөгүй ехээр ургажа байна,—гээд «Юнайтед Стейтс ньюс энд уорлд рипорт» журнал һаяхан бэшээ. Банкнууд болон страховой компанинуудһаа фермернүүдэй урьһаламжа абаһан үри шэринь 1940 ондо 6,6 миллиард доллар байһан һаа, мүнөө тэрэнь 41 миллиард долларһоо дээшэ болонхой. Иигэжэ урьһаламжын хүсөөр олон миллион фермернүүдэй хуби заяа зонхилжо байдаг банкирнуудай засаг хэмжээлэшэгүй ехээр ургана. Зүтөөр банкирнууд фермер бүхэндэ урьһаламжа үгэдэггүй, урьһаламжыень түрэсэтэйгөөр бусааха шадалтайхан, найдамтай фермернүүдтэ үгэдэг байха юм. Айова штадта ажаһуудаг, нэгэ элеваторые эрхилэгшэ Томлисон гэгшэ иигэжэ хөөрэнэ.: «Би гурбан фермерые мэдэхэб, тэдэнэй урьһаламжа эрихэдэнь банкир үгөөгүй. Хоёрынь хамаг эд зөөреэ худалдаха баатай болоо. Гурбадахинь ажахыгаа шэнэдхэн хубилгаад, заһарха, хүл дээрээ гараха хүсэлэнтэй».

Үнгэрһэн хүдөө ажахын жэл Америкын Холбоото Штадуудта ургаса ехэтэй байһан гээшэ. Гэбэшье американ фермернүүд энэ ушарһаа зол хубида хүртөөгүй, урмашан баясаашьегүй, харин панхаруудталгаһаа айха баатай болоо. Ушар юуб гэхэдэ, үнгэрһэн жэлэй үндэр баян ургаса Америкын дэлгүүр дээрэ орооһо таряанай үнэ сэнгые ехээр унагаагаа. Энээнһээ уламжалан бэшэ продукциин сэн доошолоо бшуу. Нёдондо жэлэйхитэй жэшэжэ үзэхэдэ, шэниисын сэн 14,4 процент, кукуруза—6,7, һүн—6,1, гахайн мяхан—31,1, үндэгэнэй сэн 23,8 процент гэхэ мэтээр доошолоо. «Фермернүүд үбэштэйрхэ туйлдаа хүрэжэ байна, — гээд «Уолласис фармер» журнал бэшэнэ.—Тэдэнэр жэлэй урда тээ дээгүүр сэн хүлеэжэ байһан аад, эгээл адаг сэндэ һууха баатай болоо, ажахынуудайнь гаргаша улам дээшэлһээр».

Таряан болон мал ажалай продуктнуудай үнэ сэнгэй хямдархада худалдан абагшадташье ашатай туһатай юумэ балай олдоногүй хэбэртэй. Энэ ушарта эдеэ хоолой промышленностиин монополинуудай олзо доход улам дээшэлнэ. Тэдэнэр фермернүүдһээ продукцииень үнэгүй сэнгээр худалдан абаад, ажалшадта үнэтэй сэнгээр наймаална. Америкын ажалшадай эдеэ хоолой продуктда түлэһэн мүнгэнэй гурбанай нэгэ хуби фермернүүдтэ хүртэнэ, бэшэниинь монополистнуудай хармаанда үлэшэнэ.

Монополинуудай эдеэ хоолой продуктнуудые хямда сэнгээр худалдан абахада американ фермернүүдэй, тэрэ тоодо баяншье фермернүүдэй ажахыда экономическа ехэ хохидол ушаруулагдана. Айова штадта ажаһуудаг, жэл соо гурба мянган толгой хүрэтэр мал шахан таргалуулаад худалдадаг фермер Рональд Бартлетт гэгшэ иигэжэ хөөрэнэ: «Нёдондо жэлдэ би шахан таргалууһан 27 толгой хашарагайнгаа центнерыень (амидын шэгнүүрээр) 27 доллароор худалдааб. Һаяхан худалдаһан малайнгаа центнер бүридэ 23,75 доллар абааб. Мүнөө кукуруза худалдажа абахадамни нёдондонойхиһоо һураггүй үнэтэй болоо.—Үйлэдбэриимни гаргаша аяар 15—20 процентээр дээшэлээ. Банкирһаа абаһан урьһаламжаяа нэгэ процентын түрэсэтэйгөөр бусаанаб». Фермер-капиталист Бартлетт, тэрээндэ адлишуул элдэб аргаар бэрхэшээлһээ гараха хабатай. Жэжэ, дунда зэргын шадалтай фермернүүд яаха болоноб. Тиимэ фермернүүд хоолойдоо хүрэтэрөө үри зээлидэ оронхой, фермээ худалдаад, город уруу арилхаһаа ондоо арга тэдэндэ үгы,—гэжэ «үйлэдбэридэ мүнгэ зөөри һомолдог ассоциациин» президент мэдүүлнэ.

Иигэжэ капитализмын экономическа ёһо гурима баалалтаар жэжэ, дунда зэргын ажахытай фермернүүд яаха аргагүй үгыржэ, тэдэнэй капиталис ехэ фермэнүүдтэ түригдэжэ байһые США-гай хүдөө ажахын социально-экономическа бодото байдал элеэр харуулна.

А. ЖИГУЛЕВ.
(ТАСС).

...КУЛА ЗАГАҺАНАЙ ХОТО

... үлэн ябадаг зага...һан юумэеэ, тэрэ ...н жараахайгаа, хаха ...рынгөө гэдэһэн соо... юумые залгижархи... хото айхабтар бүхэ, ...мэниинь шэнгэжэ ...йшье һаа, тэрэ зан..., бэедэнь ямаршье ...түй байха юм.

... хото сооһоо элдэб ...: почтоор эльгээһэн ... модошо дарханай ...ан доогуур татагда...эгэй машинка бо...одог байна.

... жэлэй эхеэр Англиин ...лиин экипажай ба... гэдэһэн соо элдэб ... заахан шкатулка ...ан байгаа. Тэрэнэй ..., юун хайрсаг бай... гэхэдэ, Ямайкын ...н Элиа Мак-Кормик ... дээрмэшэн капитан ...эр» байһан. Тэдэ...аблиие Англиин мо...а шэнгээһэн байгаа. ...нгэһэн газарһаа хо... акула баригдаһан

(...ндарьһаа абтаба).

Энээние дуулаа һэн гүт?

ЛЕКТОРНҮҮД

ЗУРАГЛАЛ

Парткомой үүдэн шууд нээгдэжэ, маряагүй, нарихан шэгтэй эхэнэр орожо ерэбэ. Секретариин столой хажууда ошожо зогсоод:

— Дондок Доржиевич, тугаар хэлээшэмни юун боложо байнаб? Хэшээлнай дүүрэхэ дүтэлөө. Үхибүүдтээ юун гэжэ хэлэхэ болонобиб? Ошохо зон гүбди, али үгы гү?—гэбэ.

— Дулма Дугаровна, тусхай машина үгэхэ болообди. Үдэшын табан сагаар һургуулидаа сугларыт даа. Байза, хэд ошохо гээ бэлэйт?

— Матвей Ользонович, Санжидма Жамсуевна, бидэ гурбан лекторнүүдбди. Арбаад гаран үхибүүд наада табиха.

— Зай, болоол даа,—гэжэ секретарь баярлаба. Тиигээд үнөөхи хүнэйнгөө гараһан хойно бидэндэ иигэжэ хэлэбэ:

— Энэ Дулма Дугаровна Донкова гээшэ. «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэжэ тэмдэгтэй. Хэдэн жэлдэ һуурищахи «Знани» бүлгэмэй лекторнүүдэй бүлэгые ударидана. Мүнөө үхибүүдэй наада харуулгатайгаар лекторнүүд Хангир ошохонь гээшэ...

Данзановай иигэжэ хөөрэхые шагнахадаа, Эгэтын адагай лекторнүүд эрхимээр хүдэлдэг гэжэ газетэдэ уншаһанаа һанажархибаб.

— Дулма Дугаровна һарадаа нэгэ дахин лекторнүүдни малшадта ошохонь гээд машина эрижэ бидэниие «зобоодог»,— гэжэ парткомой секретарь хүхинэ. Үнэхөөрөөшье лекторнүүдэй бүлэгтэ юрэнхыдөө багшанар оролсодог юм. Тиимэһээ тэдэнэй малшадтай уулзаха хүсэлтэй байн гэһээ, хэн машина үгэхэеэ арсаха гээшэб. Холын гүүртэнүүдэй малшад һүүлэй һониниие дуулаха, үхибүүдые хүмүүжүүлхэ, литература тухай, али элдэб олон асуудалаар лекци шагнаха, үхибүүдэй концерт хараха дуратай ааб даа. Тиимэһээ:

— Хэзээ багшанарнай шабинараа абаад ерэгшэ ааб?—гэжэ хоорондоо хэлсэн, лекторнүүдэй ерэхые хүлеэжэл байдаг.

* * *

...Үдэшэлэн һургуулиин газаа үхибүүд олоороо суглараад, шаг шууяа табилдана. «Үхибүүдэй сугларһан газарһаа шууяан таһархагүй, үетэнэй сугларһан газарһаа энеэдэн таһархагүй» гэжэ зүб хэлсэдэг гээшэ ха. Тиигэһээр нэгэ машина ерээд, үхибүүдые һуулгаба. Хажуугаарнь багшанар бии хэбэртэй.

Сэсэг набшаараа анхилаад,
Сэлгеэн Эгэтэ һайхан даа,—
гэжэ үхибүүд хонгёо хурса аялгаар ханхинаса дуулалдаад гүйлгэлдэшэбэ. Эдэнэрнай ээлжээтэ концертээ малшадта харуулхаяа, багшанарынь лекци уншахаяа ябашаба гээшэл даа.

* * *

Хангирай культбаза соо хүн зон «шэгээтэй», хүлөөшье табиха газар олдохогүй янзатай. «Лекторнүүд ерээ, үхибүүд концерт асараа» гэһэн һураг сууряан мэтээр түргөөр таража, Хангирай, Хотогорой, Үхэриин, Хархын адагай һаалишад, үхэршэд, хонишод сугларaa гээшэ ха.

Удангүй лекцишье эхилжэ, лектор Матвей Ользонович Орбодоев уласхоорондын байдал тухай буряад хэлэн дээрэ ехэл һонирхомоор сугларагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Энэ хүмнай олон тушаалтай: һургуулиин директор (эгээл харюусалгатай, эгээл шухала тушаалынь ааб даа), пропагандист, парткомой гэшүүн, лектор... Олон аабза? Олон даа. Теэд Матвей Ользонович зарим нэгэн зүрхэгүй хүнүүдтэл, олон тушаалтайб гэжэ гонгинодог хүн бэшэ. Даабари бүхэндөө адли харюусалгатайгаар хандадаг, алииеньшье һайнаар бүтээдэг.

* * *

Матвей Ользоновичой Хангирта лекци уншажа байхада, һургуулиин завуч Федор Петрович Хонгоров Маарагтын малшадта айлшалжа ошонхой, баһал уласхоорондын байдал тухай оншотойгоор яриба гэлсээ һэн.

— Мяха, тоһо үйлэдбэрилдэг малшадые хүндэлөөгүй һаа, ондоо хэниие хүндэлхэбибди?—гэжэ Федор Петрович Хонгоров нэгэтэ педсовет дээрээ хүдөө гарахаяа дурагүйлэдэг багшанарта асуудал табяа һэн. Эгэтын адагай лекторнүүд гансашье ниитэ-политическэ асуудалаар зонтой хөөрэлдэдэг бэшэ, баһа түрэлхидэй дунда педагогическа эрдэмэй дээжэһээ тараадаг юм.

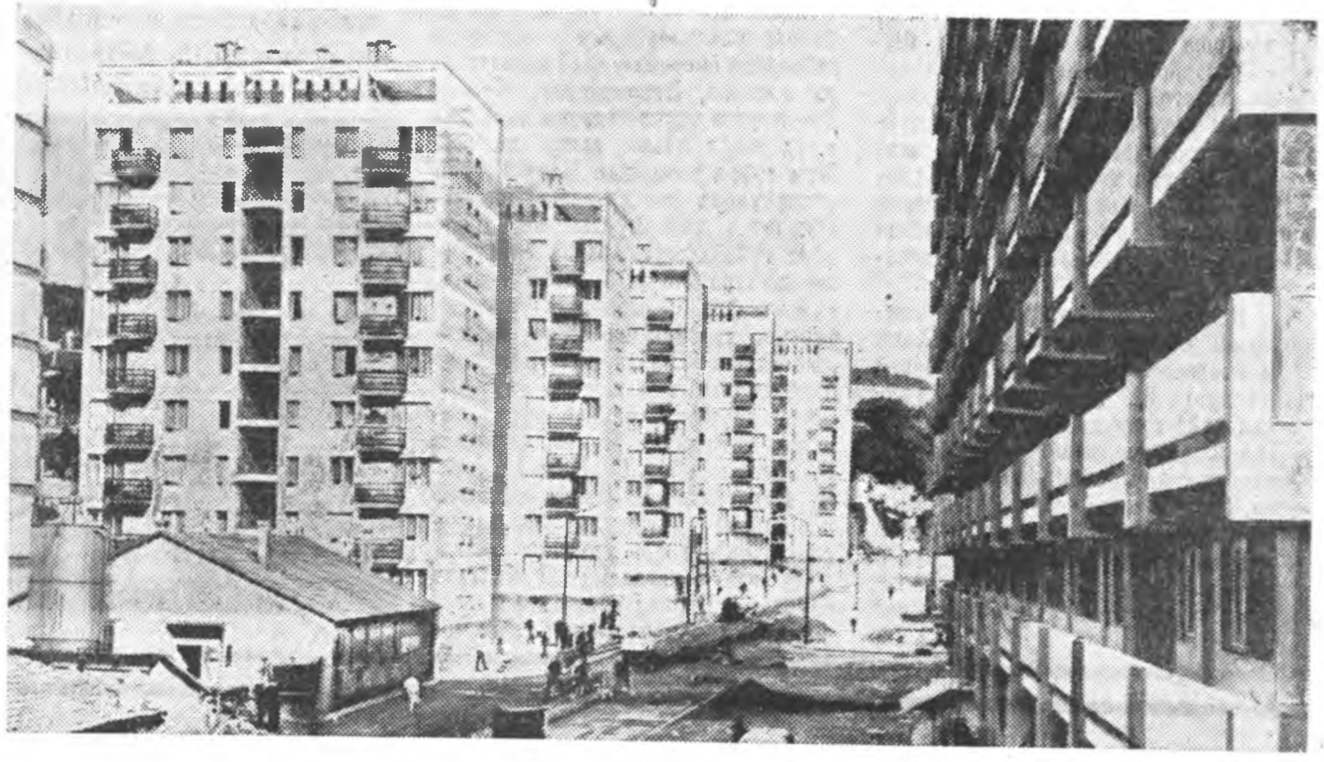
Эгэтын адагай лекторнүүдэй бүлэг арба найман гэшүүдһээ бүридэдэг.

— Заримдаа арба найман лекторнүүд нэгэ үдэр соо бүлта хүдөө гаража, малшадтай уулзадаг. Тэдэнэй айлшалһанай удаа малшадай ажалай абьяас хараа байса дээшэлдэг. Бэрхэ лекторнүүдэй үгые бидэ үнэтэйдэ тоолодогбди,—гэжэ колхозой парткомой секретарь Д. Д. Данзанов хэлээ һэн.

— Лекторнүүдэй үнэтэй үгэ саг зуурашье бү замхаг лэ!—гэжэ бидэ нэмэе. Элэбхитэй ажалаараа суурхаһан Эгэтын адагай лекторнүүдтэ ажалдань амжалта хүсэе!

М. ДАНИЛОВА.
Яруунын аймаг.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

Үнгэрһэн жэлдэ Венгриин Шалготарьян городто 61 мянга шахуу шэнэ квартира баригданхай. Барилгада шэнэ онол арганууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: городой шэнэ квартал.

МТИ—ТАСС-ай фото.

Айзенхюттенштадтахи «Ост» гэжэ металлургическа комбинат Германиин Демократическа Республикын эгээл томо предприятинуудай нэгэн. Тэндэ 5000 шахуу хүдэлмэришэд бии. Үйлэдбэринь ехэнхидээ оньһожоруулагданхай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: доменно пеэшэнүүдые хүтэлдэг пульт.

ТАСС-ай фото.

ЧССР-эй Брногой техническэ институдай барилгын факультедтэ ерээдүйн олохон архитекторнууд һурана. Хубүүд ба басагад шэнэ байшан болон городуудые гоё һайханаар бариха хүсэлэнтэй. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: профессор Антонин Курнал студентнэртэ зүбшөөл үгэнэ.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

БУРЯАД ДУУН, ХАТАР ҺАЙХАН ДАА!

Буряадай дуу, хатарай «Байгал» ансамбль байгша оной майн 20-до оперо ба баледэй театрай сценэ дээрэ Улаан-Үдынгөө ажалшадта тоосоото концертээ харуулhан байна.

«Байгалай» энэ концерт хүн зониие ехэтэ hонирхуулаа, хүдэлмэришэд, студентнэр, ниислэл хотын интеллигенциин олоороо сугларhан дээрэhээ Буряадаймнай эгээн ехэ театрта нэгэшье үлүү hуури наадании эхиндэ байбагүй. Энэньшье зүбтэй. Ушар юуб гэхэдэ, бүхы Зүүн-Сибирь, Алас-Дурнада суутай Эхэ орон соотоо мэдээжэ болоhон манай «Байгал» нилээд үнихэнэй ниислэл хотынхидтоо хүлеэгдэhэн байгаа бшуу. Тиишээдшье дууша, хатарша хүбүүд, басагаднай Шэтын областиин, Агын национальна округой колхоз, совхозуудаар, нютаг hууринуудаар, мүн республика соогуураа хэдэн hара наадаяа амжалтатай харуулжа ерэhэн байна. Тэдэнэр программаяа нилээд шэнэлээ, шэнэ дуу, шэнэ хатар бэлдээ, шэнэ бэлигтэ артистнуудаар нэмээ...

Наадан композитор Бау Ямпиловай «Түрэл орон» (үгэнь Хоца Намсараевай), Дандар Аюшеевэй «Алдарта Байгал» (үгэнь Ц. Галсановай) гэжэ дуунуудаар эхилжэ, саашанхи наадаанайнгаа бүхы үдхые ямараар хараалhанаа гэршэлбэ. Совет үеын буряад хүнэй жаргалта сагай шэнэ дуун харагшадай сэдьхэл бадаруулаа, хатар бүхэн үндэhэн национальна маягтай, тэдэнэйнь гол темэ мүнөөнэй үе саг байба.

Ансамблиин гол гүйсэдхэгшэд Буряадаймнай нэрэтэй түрэтэй артистнар болоно. РСФСР-эй габьяата артистнар Ч. Шанюшкина, Б. Егоров, А. Арсаланов, Буряадай АССР-эй габьяата артистнар О. Тумурова, К. Шулунова, К. Базарсадаев болон бусадай нэрэ, тэдэнэй hайхан хоолой, хүхюу хатар бултанда эли ааб даа. Гэбэшье илангаяа ахамад дуушадаймнай репертуартаа шэнэ дуунуудые олоор нэмээ hаа, наадаиинь бүри hонирхолтой болохо байгаа, тэдэнэй амжалта бүри ехэдэхэ hэн ха гэжэ hанамаар. Жэшээнь, залуу дуушан Ким Базарсадаев Буряадай габьяата артистын нэрэ хүндэдэ хүртэхэhөө гадна, Софида болохо уласхоорондын конкурсдо хабаадаха ёhотойшуулай мүрысөөндэ оролсон, Новосибирск, Москва хотонуудта үнгэргэгдэhэн харалганууд дээрэ илажа гараа ха юм. Мүн суута хатаршан Баир Егоров репертуараа саг үргэлжэ шэнэлжэ, шэнэ хатарнуудые өөрөө зохёон гүйсэдхэжэ, арадаа баясуулжа шадана бшуу. Тэрэнэй гаршэ, гүйсэдхэhэн «Ургашан» гэжэ хатарынь харагшадта ехэтэ hайхашаагдаhан. «Байгал» ансамблиин дуушад илангаяа шэнэ дуунуудые олоор дуулажа, олоной зүрхэ татадаг гээшэ. Мүнөөшье тэдэ Б. Ямпиловай, С. Манжигеевэй, Ч. Павловай, Б. Цырендашиевай олон шэнэ дуунуудые гүйсэдхөө, олон хоолойгоор, урматай hайханаар эдэ басагадаймнай аялгаяа татахада, Буряад оронноймнай тала нютагууд, зон нүхэднай сэдьхэлдэ hанагдана, шэдитэ хүгжэмдэнь аргагүйл ээлэгдэхэ юмди. Ородшье, буряадшье, монголшье дуун али тэгшэ хангинан, орёошье, бэлэншье аялганууд шэнхинэн соностожо, артистнараймнай бэлигэй, мэргэжэлэй хизааргүйе гэршэлээ.

Гэхэтэй хамта, «Байгал» ансамблиин шэнэ программада буряад хатар тон ехэ hуури эзэлээ. Тиихэдээ суута «Ёохорhоо» гадна шэнэ хатарнууд харуулагдаhан байна. Тэдэниие зохёоhон Буряадай АССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша М. Арсеньев, РСФСР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша М. Годенко, залуу балетмейстер А. Батуваева гэгшэд ямар нэгэн жэгтэй «hүрэлгөөр» харагшадые гайхуулха гэжэ оролдоогүй, харин hонин удха, урма баяр асарха гэжэ эрмэлзэhэниинь hайшаалтай. Алла Батубаевагай «Аяга сай» (басагад гүйсэдхэнэ), «Ангуушадай хатар» (хүбүүд гүйсэдхэнэ) хоёр манай урданай буряад хатарнуудhаа айхабтар нарин, ехэ орёо шэнги үзэгдөө. Тиимэл хадаа хатаршэ залуу хүбүүд, басагадаймнай бэлиг шадабаряа ёhотоор харуулха, зондо hайхашаагдахадань туhалhан байна. Дээрэ дурсагдагша хоёр хатарые буряад хатарай алтан жасада орохо ёhото искусствын бүтээлнүүд гэжэ тэмдэглэмээр лэ.

Хүбүүд, басагад болоод мүн ганса нэгээрээ гүйсэдхэhэн номернуудhаа гадна, олоороо, бүхы ансамбляараа гүйсэдхэхэ сюитэнүүдые мүн лэ hонирхоhон байнабди. Тэдээн сооhоо хоёрыень дурдая. Нэгэдэхинь, «Сэлэнгэ», хоёрдохинь — «Байгалай эрьедэ» гэhэн дуу хатар хоёрhоо буридэhэн ниитын наадануд. «Сэлэнгын» ирагуу хүгжэм, энэ дуунай гүнзэгы удха олондо мэдээжэ. Гэбэшье тэрэ hайхан хатар доро гүйсэдхэгдэжэ байхадаа, ямар hүртэй гээшэб! Энэ сюитэ буряад арадаймнай үдэшын, добын наадануудые hануулаа, ёhото буряад классическа ба мүнөөнэй хатар хоёрhоо буридэнэ. «Байгалай эрьедэ» гэжэ сюитэ мүн лэ иимэ сэгнэлтэдэ хүртэмөөр. гэбэшье «Сэлэнгэдэ» орходоо мүнөөнэй залуушуулай хатарта дүтэлүүлэгдэhэн ба ехэ жабхалантайгаар бэелүүлэгдэдэг байна.

Тус концертдэ «Байгал» ансамблиинхиднай шэнэ хубсаhа үмдэжэ гараа. hарха барха ехэ гоёлтогүй аад, аятай зохид буряад костюмууд харагшадай дура булягаа. Илангаяа хатаршадай, хоорой гүйсэдхэгшэдэй костюмууд тэрэ бэелүүлэгдэжэ байhан наадынайнгаа удхада аргагүй таарангя байжа, тэдэнэй үлүүсэ hайхашаагдаха талые онсолоо.

Иигэжэ тус концерт буряад дуунай, буряад хатарай ёhото hайндэр шэнгеэр харагшадта үзэгдэhэн байна.

«Байгал» ансамблиин уран hайханай талаар хүтэлбэрилэгшэ РСФСР-эй арадай артист Буда Вампилов, хатаршадай хүтэлбэрилэгшэ РСФСР-эй габьяата артист Баир Егоров, дуушадай хүтэлбэрилэгшэ РСФСР-эй габьяата артистка Чимита Шанюшкина, дирижёр, Буряадай АССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша Чингис Павлов гэгшэдэй ехэ хүдэлмэриин ашэ үрэ — манай суута ансамблиин шэнэ концерт — иигэжэ олондо hайшаагдаба.

Эдэ үдэрнүүдтэ дууша, хатарша хүбүүд, басагаднай Монголой Арадай Республикын уряалаар тэндэхи аха дүү монгол арадтаа энэ наадаяа харуулхаяа мордобо.

Нүхэдтөө холынь аянда амжалта хүсэе!

М. ЦЫРЕНОВ.

Зураг дээрэ: 1). Б. Ямпиловай «Түрэл орон» гэжэ дууе ансамблиин хоор гүйсэдхэжэ байна. Солистнь — Буряадай АССР-эй габьяата артист К. Базарсадаев. 2) Буряад хатар hайхан лаа! РСФСР-эй габьяата артист Б. Егоровые харанат. 3). Буряадай АССР-эй габьяата артистка К. Шулунова дуулажа байна.

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

ВОЛЕЙБОЛ ТУХАЙ ЗАРИМ ТЭДЫ ҺАНАМЖ...

Тээсгэн волейболоор республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө болоhон мүрысөөнүүдэй hүүлээр республикын суглуулагдамал шэнэ команда эмхидхэгдээ hэн. Тренернүүд өөhэдынгөө наадагшадай шадабариин алдуу дутуунуудые хадуужа абаад, саашанхи hорилгонуудтань заабари болгоhониинь дамжаггүй. Бидэ эндэ дурсагдагша мүрысөөн тухай гүнзэгы шэнжэлэл хэхэ бэшэ, харин саашадаа волейбол наадалгые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, мүн түрүү спортсменүүдэйнгээ шадабари мэргэжэлые дээшэлүүлхэ тухай хэдэн hанамжа хэлэхэ хүсэлтэйбди.

Нэн түрүүн республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдэй дүн тухай зарим тэдые дурдая.

Эрэшүүлэй дундаhаа «Буревестник» гэжэ студентнэрэй бүлгэмэй спортсменүүд дамжуулгын кубогта хүртэhэн байна. Удаадахи hууринуудта «Динамын», «Ажалай резервэнүүдэй» команданууд гараа.

«Буревестнигэй» түлөөлэгшэд нэгэшье уулзалгадаа шүүгдээгүй байхаhаа гадна, наадаhан командануудаа амарханаар шүүhэн юм. Студентнүүд яахадаа иимэ hайн амжалта түйлана гээшэб?

Нэн түрүүн тэдэнэр эмхитэйгээр наадана. Гадна hайн добтолгонуудые саг үргэлжэ хэхэтэйгээ хамта хамгаалгаяа нэгэтэшье hуладханагүй.

Тиихэдэ «Динамо» командынхидай добтолгонь шангашье hаа, хамгаалгань hула байгаа. Тэдэнэр наадааанай үедэ эмхигүй дээрэhээ олон бүмбэгэ алдана.

Мүрысөөндэ хабаадаhан команданууд сооhоо эгээл залуу «Ажалай резервэнүүд» команда бэрхээр наадаа. Гэбэшье ехэ дүй дүршэлөөр бага hэн туладаа илагшадай тоодо орожо шадаагүй. Эхэнэрнүүдэй команданууд сооhоо «Буревестник», «Спартак», «Динамо» бүлгэмэйхид амжалта түйлахаар адлихан боломжотой байба.

Энэ мүрысөөндэ Закаменск городой эхэнэрнүүдэй командын хабаадалсаhаниинь угаа hайшаалтай. Эдэнэрэй дунда бэрхэ бэрхэ басагад олон. Улаан-Үдын зарим командын гэшүүдhээ тэдэнэр заахашье дутанагүй.

Республикын түрүү командануудай шадабари хэр зэргэ дээшэлээ хаб? Эндэ hайншье, муушье юумэн бии. hайн талань гэхэдэ, волейболой бүхы секцинүүд hайнаар хүдэлжэ, саг үргэлжэ hорилгонууд үнгэргэгдэнэ. hаяын ... нүүдтэ зарим команданууд ... шье городуудай командану... уулзаа. Манайхидай мэргэжэ... дабари нилээд дээшэлээ. ... хэдэ, добтологшод Веребило... чевский гэгшэд нилээд бэрх... болонхой.

Муу талань гэхэдэ, hүүлэй ... —15 жэлэй туршада эрэшү... шье, эхэнэрнүүдэйшье суглу... дамал команданууд Алас-... эгтэй зоно соо 5-хиhаа дээшэ ... ри эзэлжэ шаданагүй.

РСФСР-эй арадуудай спарт... дануудай үнгэргэгдэhэн жэл... тэ манай командануудай ... гоо эзэлhэн hууринууд:

	эрэшүүл:	эхэнэр...
1956	6	5
1959	9	6
1963	7	8
1967	6	5

Манай волейболистнарай мэр... жэл шадабари юундэ иимэ ул... наар дээшэлнэб?

Аяар тэрэ 50-яад онуудта с... тивна залнууд ехэл үсөө ... 195... ондо республика... оройдоол спортивна 70 зал, ... тоодо 15-ниинь хүдөө нютаг... та байhан. Харин мүнөө 145 ... тай болонхойбди. Иимэ hайн ... затай болоод байхада, мэр... шадабаряа дээшэлүүлхэ арга ... ломжо яhала бии гэжэ hанан... Тренернүүдшье, ниитын инст... торнуудшье олон.

Үнгэрhэн мүрысөөнэй hүү... тренернүүдтэй хөөрэлдэхэдэ, ... публика доторнай мүрыс... үшөөл үсөөнөөр үнгэргэгд... тэдэнэр хэлээ hэн. hүүлэй ... жэлэй туршада Улаан-Үды... республикынгшье суглуула... командануудай хоорондо ... hуури эзэлхэ мүрысөөн үнг... дөөгүй байха юм. Волейбол... мүрысөөнhөө мүрысөөндэ ... дажа, дүршэл ехэтэй болоха, ... гэжэл шадабаряа дээшэлүү... юм. Сэсэрлигүүд соо, стади... дээрэ дуратай командануу... баадахаар мүрысөөнүүдые ... хэжэ заншаха хэрэгтэй. ... hуури эзэлэлгын гү, али ку... түлөө мүрысөөнүүдые ганс... hайн дуранай спортивна бүлг... дэй суглуулагдамал команд... дай дунда бэшэ, харин дээд ... гуулинуудай, тусхай дунда ... гуулинууд, предприятинууд... лон колхоз, совхозуудай хоор... үнгэргэжэл байгаа hаа, hайн ... hанагдана.

Б. САНДАН...

Алжирта предприятинууд гүрэнэй мэдэлдэ абтана

АЛЖИР. (ТАСС). Барилгын материалнуудые, механическа түхеэрэлгэнүүдые, электро-түхеэрэлгэнүүдые болон үтэгжүүлгэ гаргадаг 27 предприятиие Алжирай правительство гүрэнэй мэдэлдэ абаа.

ХАРХИСУУДАЙ ХОРОТО ААША

ХАНОЙ, майн 22. (ТАСС). США-гай дайн байлдаагаа зогсоохоор бэлэн байhан тухай Париждахи хэлсээн дээрэ США-гай правительствын түлөөлэгшэ А. Гарриманай хэдэ мэдүүлжэ байха мүртэнь Америкын авиаци Хойто Вьетнамай хүн зоноор олон газар нютагуудые зэрлиг муухайгаар бомбодоhон зандаа гэжэ ВИА агентствын мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Хото городуудые, hуурин тосхонуудые, гүрэнэй кооперативуудые, hургуули, дасан hүмэ, больницануудые Америкын самоледууд бомбодоно.

Нгеан провинциин Намтинь тосхондохи хүдөөгэй эхин hургуули дээрэ Америкын самолёдуудай 600 гаран бомбо хаяhанайнь эсэстэ 56 hурагшад алагдаhан, шархатуулагдаhан байна. Майн 17-до тэрэл провинциин Кеадоай гэжэ нютагтахи католическа церковиин оршон тойрониие бомбодоhон, ракетэнүүдээр буудаhан байха юм.

Майн 19-дэ урда hарынхиhаа үлэмжэ олон самолёдууд Хойто Вьетнамые бомбодобо гэжэ агентство тэмдэглэнэ.

Сэрэгүүдэйнгээ тоо олон болгоно

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Энэ жэлэй июль хүрэтэр США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй юрэнхы тооe 3.513.000 хүн хүрэтэр олон болгохоор американ правительство hанаашална гээд США-гай обороны министрэй орлогшо Поль Нитце майн 21-дэ мэдүүлээ. Тиихэдээ Урда Вьетнамдахи американ солдадууд ба офицернүүдэй тоо энэ жэлэй эсэс хүрэтэр 549.000 хүн хүрэтэр олон болгодохо гэжэ Нитце мэдэрhэн байна.

Полициин зоргоной аашануудтай студентнүүд тэмсэнэ

ПАРИЖ. (ТАСС). 200—300 хүнэй хабаадаhан студентнүүдэй демонстрациин Испаниин ниислэлдэ майн 20-до болоходо, полицинхид тэдэниие уhа сасажа намнан тараагаа. Арестнууд хэгдээ.

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК, майн 22. (ТАСС). Арабуудай Иерусалим городые сэрэгэй хүсөөр эзэлхэ hэдэлгэhээ арсахыень, саашадаа тиимэ hэдэлгэ гаргахагүйень Израилиие Аюулгүйн Совет үсэгэлдэр уряалаа.

Хуули захиргаанай хүсөөр али болохоор хэгдэhэн ябуулганууд, тэрэ тоодо, араб оронуудhаа булимтаран абаhан газарнуудаа өөршэлхэ ябадал юридическэ талаараа хуули буса хэрэг болоно гэжэ тус соведэй абаhан тогтоол соо заагдана.

Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлые үмэгшэлдэг Холбоото Штадууд соведэй хүдэлмэридэ нэтэрүүгээр эсэргүүсэлтэ хээ. США-гай түлөөлэгшэ Голдберг тус тогтоолой проектые дэмжэхээ арсаhан байна.

США-гай түлөөлэгшэтэй хамта Канадын түлөөлэгшэ дуугаа үгэлгын үедэ hаналаа бариба.

13 ороной түлөөлэгшэд энэ тогтоол дэмжээ.

Аяншалга үргэлжэлhөөр

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Майн 30-да гэжэ болзорлогдоhон үгытэйшүүлэй, мүн тэдээндэ талархагшадай ехэ жагсаал июниин 19-дэ үнгэргэгдэхэ болоо гэжэ Вашингтон тээшэ зориhон үгытэйшүүлэй аяншалгын хүтэлбэрилэгшэ санаарта Ральф Дэвид Абернети гэгшэ мүнөөдэр мэдүүлбэ. Эмхидхэлэй хэдэн асуудалнуудые шиидхэхэ шухала болоhон дээрэhээ иимэ хубилалта хэгдээ.

Итали: hунгагшад хубилалтын болохые хүлеэнэ

МОСКВА. (ТАСС). Италида үнгэргэгдэhэн hунгалтын үедэ зүүнэй түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй түйлаhан тэрэ ехэ амжалта, мүн хархис үзэлтэй партинуудай ехээр булигдаhан ябадал хадаа Италиин үргэн ниитэ hунгагшадай тодорхой шэнэ хубилалта хэхэ хүсэлэнтэй байhые гэршэлнэ. Өөрынгөө зэргэдэ Коммунис партиие, пролетарска нэгэдэлэй социалис партиие, автономно социалистнуудай хүдэлөө болон бэеэ абанги бусад хэдэн бүлэгүүдые нэгэдүүлдэг холбооной түлөө hунгагшадай 30 гаран процентнь дуугаа үгөө.

ҮГЫТЭЙШҮҮЛ ЭРИЛТЭ ТАБИНА

ВАШИНГТОН, майн 22. (ТАСС). Үгытэйшүүлэй аяншалгада хабаадаhан хоёр ехэ бүлэг хүнүүд Америкын үлэсхэлэн ядуу байдалтай эрхэтэн зоной эрилтэнүүдые хуули захиргаанай албан тушаалтанда хүргэхын тула үсэгэлдэр конгрессто ошобо.

Түлөөлэгшэдэй палатада эрдэм hуралсалай болон ажалай асуудалнуудые эрхилдэг комиссиин суглаанай зал соохи hууринуудые нэгэ бүлэг үгытэйшүүл эзэлээ. Ушарынь хадаа, үгытэй гэр бүлэнэрэй үхибүүдтэ эдеэ хоолой талаар туhаламжа үзүүлхэ федеральна хараа түсэб үсэгэлдэр тэндэ зүбшэн хэлсэгдэhэн юм.

Энэ аяншалгада ябалсаhан эхэнэр Фейрфекс гэгшэ тус программые шууд шангаар шүүмжэлбэ. Правительствын зүгhөө тон бага туhаламжын үзүүлэгдэдэг дээрэhээ олон түмэн үхибүүд үлэсхэлэн байдалтай болоно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Үгытэйшүүлэй аяншалгада хабаадажа ябаhан үшөө хэдэн хүн конгрессэй нүгөө зал соо сенадай подкомиссиин гэшүүдэй урда үгэ хэлэбэ.

Нью-Йоркын районой Бруклин гэжэ газарта ажаhуудаг нэгэ хүн городой заха булангуудаар хүн зоной угаа хүшэр байдалтай байhан тухай хөөрэжэ үгэбэ. Америкын энэ томо городой үгытэйшүүл угаа муу байранууд соо, уhашье, гэрэлшье үгы, зунай сагта халуунда халажа, үбэлэй хүйтэндэ түлишэгүйдэдэгhөө дааража hуудаг юм гээд тэрэ мэдүүлээ.

Франци: олон түмөөрөө буhалгана

ПАРИЖ, майн 22. ТАСС-ай корреспондент Пономарев иигэжэ мэдээсэнэ:

Забастовкын боложо байhан hүүлэй үдэрнүүдтэ предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшад экономикын талаар шухала шэнэ газарнуудые эзэлбэ.

Зарим баримтануудай ёhоор, 8 миллион тухай хүн зон буhалгажа байнхай.

МОСКВАГАЙ АРТИСТНАР — МАНАЙД...

Улаан-Үдын Ленинэй ордено оперо ба баледэй театрай ехэ ордон соо майн 29-hөө июниин 12 болотор Совет Армиин (Москва) түбэй театр зүжэг наада табихань.

Ниислэлэй хүн зондо Афанасий Салынскиин «Барабанщица», А. М. Горькиин «Яков Богомолов», Назым Хикмедэй «Всеми забытый» гэhэн драманиуудые ба Эдуардо де Филиппо гэгшын бэшэhэн «Минии бүлэ» гэhэн трагикомеди, Лопе де Вегын «Учитель танцев» гэhэн комеди табигдаха байна.

Жэшээнь, «Я. Богомолов» гэhэн пьесэ гурбан акттай, 4 картинатай юм. Энэ спектакльда СССР-эй арадай артист, СССР-эй гүрэнэй шангай лауреат А. А. Попов. РСФСР-эй арадай артист, СССР-эй гүрэнэй шангай лауреат В. ... Зельдин, РСФСР-эй габьяата ... тист, СССР-эй гүрэнэй ш... лауреат Б. А. Ситко, РСФ... габьяата артистнууд Т. П. ...сеева, В. Я. Капустина, ССР-эй гүрэнэй шангай лауреат Г. И. ...жакина ба бусад олон артис... хабаадаха юм.

ГАЙХАЛТАЙ ТОО

Үнгэрэгшэ жэлдэ хамта 676 мянган номертой автомат телефоной станци хүдэлгэгдэжэ эхилhэн байна. 1968 оной эхиндэ орон соомнай телевизионно 210 түб ба ретрансляционно станцинууд, тэрэнэлэн бага хүсэтэй 600 ретранслятор хүдэлжэ байhан. Тэдэнэй олонхинь Түбэй телевидениин программые харуулжа шадаха байна.

• • •

Энэ табан жэлэй туршада промышленность хүдөө нютагуудта үгтэхэ машина бүтээн гаргалгые нилээд ехэдхэхэ байна. Үнгэрhэн табан жэлэйхидэ орходоо 700 мянган трактор, 680 мянган хэhэг ашаанай автомобиль, 4 миллиард түхэригэй хүдөө ажахын машинанууд хүдөө ажахыда үгтэхөөр хараалагдана.

• • •

Оронноймнай геологическа албанай газарнуудта хахад миллионhоо үлүүтэй мэргэжэлтэд хүдэлнэ гэжэ тоологдоно. СССР-эй Геологиин министерствын эрдэм-шэнжэлгын институдта 10 мянга гаран хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо 2000 үлүүтэй эрдэмэй докторнууд, кандидадууд ажаллана. Геологуудаймнай зэр зэмсэг гэхэдэ, үрэмдэлгын 10 мянга гаран станок, геофизическэ 15 мянга гаран ... нэ шэнэ прибор, нүүдэл 6 м... электростанци, 60 мянга ... автомашина, бульдозер, тра... үгтэнхэй. Геологическа парти... болон экспедицинүүдэй хэ... хэдэн зуун самолёт, вертолёт ... гана.

• • •

Үнгэрэгшэ долоон жэлэй ... шада нефтиин, газай, түмэрэй ... эгай, алтанай болон бусадай ... гаран шэнэ уурхай олдоhон бии. Тэдэнэй уурхай дээрэ нефтин... лон газай 227 томо үйлэдбэри... газар, горно шанаржуулгын ... бинадууд болон бусад бари... хай.

(Календарьhаа абта...)

ХИТАДТА БОЛОЖО БАЙҺАН ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД ТУШАА

«Соёлой революци» тухай КПК-гай ЦК-гай 1966 оной майн 16-да «мэдээсэл» хэhэнhээ хойшо хоёр жэлэйнь ойдо зорюулагдаhан материалнуудые Пекинэй газетэнүүд бухали долоон хоног соо толилжо байба. Тэрээнhээ урда тээ «соёлой революци» гэдэгынь соёл культурада эсэргүү тэмсэлээр — партийна интеллигенциие, эрдэм наукын ажал ябуулагшадые доромжолгоор, литература болон искусствын ажал ябуулагшадые хардалга гүрдэлгөөр гол түлэб хизаарлагдадаг hэн. Харин энэ «мэдээсэл» хадаа Мао Цзэ-дунай бүлэгэйхидэй үүдхэhэн хүдэлөө партиие бута сохихо зорилгоор шэглүүлhэн байна бшуу. Сэхыень хэлэхэдэ, 1966 оной майн 16-най «мэдээсэл» ЦК-гай зүгhөө бэшэ, харин Мао Цзэ-дунай болон тэрээндэ дүтынхидэй зүгhөө хэгдэhэн байна. «Соёлой революци» тухай асуудалаар КПК-гай ЦК-гай хараа бодол Пэн Чжэнь гэгшын түрүүлэлгэ доро хүдэлhэн ЦК-гай тусхай комиссиин элидхэл соо найруулагдаа бэлэй. Тус комиссиhаа гансал гэшүүниинь энэ элидхэл доро гар табяагүй hэн. Энэ хадаа Кан Шэн — Мао Цзэ-дунда дурагүй хүнүүдhээ урдань партиие сэбэрлэлгэ эмхидхэhэн гол шухала хүниинь байгаа. «Соёлой революциhаа» бүри урда тээ парти дотор тэрэниие «харшалагша» гэжэ нэрлэдэг hэн.

Мао Цзэ-дун ЦК-гай комиссиин элидхэлые буруушаагаад, Кан Шэн гэгшын hанамжада үндэhэлжэ зохёогдоhон «мэдээсэл» тунхаглаhан байна. Энээнэй hүүлээр «штабуудые» гэхэ гү, али «түб зургаандахи, провинцинуудтахи партиин хүтэлбэрилхы органуудые буудаха, хуули засагые гартаа абаха!» гэhэн уряа гаргагдаба.

«Жэнь-Минь жибао», «Цзэфанцзюнь бао» газетэнүүдтэ, «Хунци» журналда нэгэ зэргэ толилогдоhон «Үе сагай имагтал шухала документ» гэдэг хүтэлбэрилхы статья тунхаглалгаар энэ ойн жэлэй ябуулганууд эхилэгдэбэ. Компартида эсэргүүгээр Мао Цзэ-дунай ябуулжа байhан тэмсэл, мүн арадай демократическа засагые, сэрэгэй бүдүүлиг-захиргаанда үндэhэлэн, өөрын хуулита диктатураар hэлгэхэ гэhэн ябадал гүрэн тухай марксистско-ленинскэ hургаалые творческоор хүгжөөжэ байhан шэнгеэр магтагдадаг гээшэ.

Мао Цзэ-дунай «мэдээсэл» соо «буржуазин түлөөлэгшэд» тухай хэлэгдэhэн аад, нэгэнэйньшье нэрэ дурдагдаагүй байhан юм. Мүнөө Пекинэй хэблэл Мао Цзэ-дунай гол түлэб дайсадые нэрэ нэрээрнь тоолоно. Тэдэнь — КПК-гай ЦК-гай политбюрогой саг үргэлжын комитедэй гэшүүн, КПК-гай ЦК-гай түб газарай урда зүгэй бюрогой нэгэдэхи секретарь, КНР-эй гүрэнэй соведэй премьерэй орлогшо Тао Чжу, урдань обороны министр байhан Пэн Дэ-Хуай, КПК-гай Пекинэй горкомой нэгэдэхи секретарь Пэн Чжэнь, гүрэнэй соведэй премьерэй орлогшо Тань Чжэнь-Линь (тэдэнэр гурбуулаа КПК-гай ЦК-гай политбюрогой гэшүүд байhан юм), КПК-гай ЦК-гай секретарь, Хитадай арадай сүлөөлэлгын Армиин генеральна штабай начальник, гүрэнэй соведэй премьерэй орлогшо Ло Жуй-Цин, КПК-гай ЦК-гай политбюрогой гэшүүндэ кандидат, гүрэнэй соведэй премьерэй орлогшо, культурын министр Лу Дин-И, КПК-гай ЦК-гай гэшүүд Ян Шан-Кунь, Ань Цзы-Бэнь, мүн бусад хүнүүд болоно. Имагтал КНР-эй түрүүлэгшэ Лю Шао-ци болон КПК-гай ЦК-гай генеральна секретарь Дэн Сяо-пин хоёр өөhэдынгөө нэрээр бэшэ, харин нюуса нэрээр нэрлэгдэнхэй. Мүнөө Маодо зүрюу хүнүүдые али болохоор муушална. Компартида, правительство дотор, мүн арадай сүлөөрэлгын армида хүтэлбэрилхы тушаалнуудые эзэлдэг байhан Хитадай Коммунис хүдэлөөнэй эдэ ажал ябуулагшад «гоминданай хархисуудhаа хүсэд hалгагдангүй үлэhэн этэгээдүүд» гэжэ нэрлэгдэнэ. Тэдэниие империализмын ашэ туhа харалсаhан «хара бүлэг» гэжэ нэрлэдэг юм.

Үшөө тиихэдэ Мао Цзэ-дунай «мэдээсэлэй» тунхаглагдаhаар хоёр жэлэй ой, ондоо ямаршье үйлэ хэрэгүүдтэ адляар, Советскэ Союзда болон бусад социалис оронуудта эсэргүү муухай хардалга гүрдэлгын зорилгоор хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, Маогой дайсадай засаг түрэhөө зайлуулагдаагүй байгаа hаань, Советскэ Союзда, мүн бусад оронуудта тохёолдоhондол адли, капиталис, хүсэд бэшэ феодальна, колониальна байгуулалмжа hэргээгдэжэ, Хитад орон гоминданай эзэмдэлгын бүрхэг хара үе сагуудтаа бусаагдаха бэлэй» гэхэ мэтээр Пекинэй хэблэл баталдаг байха юм.

Мао Цзэ-дунаар тушаалhаа гаргагдаhан Хитадай бүхы ажал ябуулагшад «гоминданай хархис засагhаа үлэhэн хүнүүд» гэхэдэнь гү, али «Советскэ Союзда капиталис, хүсэд бэшэ феодальна байгуулалмжа hэргээгдээ» гэхэдэнь, хэн этигэхэб гэжэ hанахаар аабза? Теэд Мао Цзэ-дунай «соёлой революци» хадаа политическэ талаараа болбосороогүй, Маогой үндэhэ яhанай илгаа гаргалгын хархис hургаал дээрэ, «агууехэ ударидагшада» мунхи hохорлиг этигэлтэйгээр хүмүүжүүлэгдэhэн залуушуулда зорюулагдаhан байна бшуу.

(ТАСС).

ФУТБОЛИСТНАРАЙ УУЛЗАЛГАНУУ...

Футболоор «А» классай хоёрдохи бүлэгэй командануудай ... СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө майн 22-то үнгэр... уулзалгануудай үрэ дүн доро толилогдобо:

«Алга» (Фрунзе) — «Металлург» (Чимкент) — 1:0, «Энерге... шанбе) — СКА (Новосибирск) — 0:0, «Памир» (Ленинабад ... тёр» (Караганда) — 0:0, «Нефтяник» (Фергана) — «Иртыш ... — 1:0 «Строитель» (Ашхабад) — «Аэрофлот» (Эрхүү) — 2:2 ... отдел» (Ташкентын область) — «Селенга» (Улаан-Үдэ) — 1... равшан» (Навои) — «Рассвет» (Красноярск) — 2:2, «Т... (Томск) — СКА (Хабаровск) — 1:0, «Темп» (Барнаул) — СКА ... — 0:2, «Кузбасс» (Кемерово) — «Луч» (Владивосток) — 1:0.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Городоо болбосон түхэлтэй болгоё» гэhэн түрүү бэшэг. «Республикын ажалай алхам» гэhэн гаршаг доро информацинууд. Хүдөө ажахын шэнжэлэл. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Бултанда жэшээ харуулан» гэhэн В. Орловой статья. Редакцида ерэhэн бэшэгүүд. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда: Буряадай республикын большевистскэ хэблэлэй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан М. Спекторэй статья. Дэлхэйн hонин.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: спортын hонин. АПН-эй материалнууд. Соносхолнууд.

Редакторай орлогш...
М. Н. НИМА...

Манай адрес, теле...

г. УЛАН-УДЭ. ул. Лени...
Телефоны: редактора — ... приёмная — 54-93, зам. ... ра — 68-08, зам. редактора ... ответ. секретаря — 50-52, ... вет. секретаря — 66-76, ... партийной жизни — 60-91, ... го хозяйства — 64-36, 63-8..., ганды и агитации — 56-2..., мышленности и строите... 61-35, советского строите... быта — 69-58, культуры и ... 60-21, писем и рабсел... 67-81, информации — 34-0..., ное бюро — 57-63, фото... ственная приёмная — 56-6..., рня — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, тип... Управления по печати ... вете Министров Бур...
Н-04511.